

T. C. Temsilciler Meclisi TUTANAK DERGİSİ

Beşinci Birleşim

16 . 1 . 1961 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	46
2. — Yoklama	46
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	46
1. — Bölükbaşı Osman ve Koperler Tevfik Kâmil'e izin verilmesi hakkında Temsilciler Meclisi Başkanlığı tezkereleri (3/5, 6)	46:47
2. — Eskişehir Esnaf Dernekleri Temsilciliğine seçilen Veysel Soyer'in seçiminin hükümsüzlüğüne dair Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanağı	47
4. — Görüşülen işler	47
1. — Temsilciler Meclisi İçtüzüğü teklifi ve Komisyon raporu (2/2)	47:57,57:69

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Temsileiler Meclisinden; Bütçe Komisyonu-na, Cahit Zamangil, Feridun Ergin, Ferid Melen, Fethi Çelikbaş, Ziya Müezzinoğlu, Ahmet Oğuz, Bedii Feyzioglu, Avni Doğan, Adnan Başer ve Mazhar Özkol'un üye olarak seçildikleri bildirildi.

Kasım Gülek'e 15 gün izin verilmesi kabul olundu.

Yusuf Ziya Yücebilgin'in Divan Kâtipliğinden çekildiğine dair önergesi okundu.

Temsileiler Meclisi İktüzük tasarımsının, Kurucu Meclis İktüzüğünü inceleyecek komisyona verilmesi kabul edildi.

Boşalan Divan Kâtipliğine yenisinin seçilmesi için oylar toplandı.

Tasnif neticesine kadar oturuma ara verildi.

İkinci Oturum

Divan Kâtipliğine Şahap Kitapçı'nın seçildiği bildirildi.

İsmet İnönü'ye 2 ay izin verilmesi kabul olundu.

Yoklamalarda üyelerin evvelâ adlarının sonra soyadlarının okunmasına dair önerge kabul edilmedi.

Temsileiler Meclisinin haftada 4 gün saat 15 - 19 ve 21 den sonra olmak üzere çalışması hakkındaki önerge kabul olunmadı.

16.1.1961 Pazartesi saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan Kâtip Kâtip
Orbay Kâzım Alev Coşkun Rifat Çini

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Senil İbrahim

KÂTİPLER : Kitapçı Şahap, Çini Rifat

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

2. — YOKLAMA

Yüksek Heyet'nizin alınış olduğu karar gereğince, yoklama yapıyoruz.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Efendim, Yüksek Meclise il-

tihak etmiş fakat henüz yemin etmemiş arkadaşlarımız var mı? (Yok, sesleri)

O halde gündeme geçiyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Bölükbaşı Osman ve Koperler Tevfik Kâmil'e izin verilmesi hakkında Temsilciler Meclisi Başkanlığı tezkereleri (3/5, 6)

BAŞKAN — Tezkereleri ayrı ayrı okuyarak oylarınıza arz edeceğim.

Genel Kurula

Osman Bölükbaşı'nın 11.1.1961 tarihli rapor gereğince, hastalığına binaen (20) gün

izinli sayılması Başkanlık Divanının 14.1.1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi

Başkanı

K. Orbay

BAŞKAN — Yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurula

Tevfik Kâmil Koperler'in, 6 . 1 . 1961 tarihinden itibaren, hastalığına binaen, bir ay izinli sayılması Başkanlık Divanının 14 . 1 . 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi
Başkanı
K. Orbay

BAŞKAN — Yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Eskişehir Esnaf Dernekleri Temsilciliğine seçilen Veysel Soyer'in seçiminin hükümsüzlüğüne dair Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanağı*

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

27 . 12 . 1960 günü esnaf dernekleri tarafından Eskişehir'de yapılan seçimde Temsilciler Meclisine üye seçilmiş bulunan Veysel Soyer'e ait seçim işleminin, itiraz üzerine Kurulumuzca verilen 12 . I . 1961 gün ve 6 esas, 25 karar sayılı karariyle hükümsüzlüğüne karar verilmiş olduğu eihetle keyfiyetin ilgili mercilere bildirilmesi ve bu işe ait onanlı karar örneği bilgi edinilmek üzere ekli olarak sunulur.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı
Recai Seçkin

BAŞKAN — Yüksek Meclisin ıttalama arz olunmuştur.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Temsilciler Meclisi İçtüzüğü teklifi ve Komisyon raporu (2/2) (1)*

BAŞKAN — Arkadaşlar, Temsilciler Meclisi İçtüzüğü Başkanlığa gelmiş ve bugün dağıtılmıştır. Bu İçtüzüğün müstaceliyetle müzakeresi hakkında bir takrir var. Okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi İçtüzüğü teklifi komisyonumuzca görüşülüp neticelendirilmiş ve hazırlanan raporumuzla birlikte bastırılarak üyelere dağıtılmıştır. Tevziinden itibaren kırk sekiz saat geçmemesine rağmen, işin müstaceliyetine binaen gündeme alınarak görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

İçtüzük Komisyonu Başkanı Sözcü
Giritli İsmet Yetkin Nüvit

BAŞKAN — Temsilciler Meclisi İçtüzüğü gündeme alınması ve müstaceliyetle müzakeresine dair olan bu teklifi oyunuzda arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Efendim, anlaşılmalıdır. Bu teklifi kabul buyuranlar lütfen ayağa kalksınlar... Kabul etmeyenler, lütfen ayağa kalksınlar... Kabul edilmiştir efendim.

Şimdi, Tüzüğün gerekçesiyle maddelerin aynen okunmasına lüzum olup olmadığını yüksek

reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, Tüzüğün heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı?.. Olmadığına göre maddelere geçilmesini oylarınıza sunacağım. (Anlaşılmadı sesleri)

Tüzüğün tümü üzerinde söz isteyen olmadığına göre, maddelere geçilmesini oya sunacağım.

DOĞUKAN SUPHI — Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

DOĞUKAN SUPHI — Arkadaşlar; bir kısım arkadaşlarımız, elimizde metin yok dediler. Onun için, bir defa hem gerekçe ve hem de metin okunsun; ondan sonra maddelerin müzakeresine geçelim efendim. (Buna karar verildi, ikisi de okunacak sesleri)

DOĞAN AVNİ — Muhterem arkadaşlar, Riyaset Makamınca, gerekçenin ve maddelerin okunmasını isteyenler oy versinler dendi ve müspet oy verildi. Gerekçe ve maddeler okunmadan maddelerin görüşülmesine geçilemez. Yanlış anladıksa tavzih buyursunlar.

BAŞKAN — Demin anlaşılmamış. Müsaade buyurursanız tekrar oyunuzda arz edeyim, Tüzük gerekçesiyle maddelerinin aynen okunmasına lüzum olup olmadığını lütfen kabul buyuranlar.. (Olmadı efendim, olmadı sesleri...)

(1) 1 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

ATALAY SIRRİ — Müsaade buyurunuz Reis Bey...

Evvelâ gerekçe okunacak. Gerekçe okunduktan sonra tümü hakkında söz isteyen bulunup bulunmadığı oya konacak. Söz alan bulunursa konuşacak sonra sözler ikmal edilir veya tümü üzerinde söz isteyen bulunmazsa tümü üzerinde müzakerelerin kifayeti ve maddelere geçilmesi oylanacaktır. Ondan sonra maddeler teker teker okunup söz isteyen bulunmazsa oya vaz'edilecektir. Bendeniz Sayın Başkandan müzakereleri bu şekilde nizama sokmasını arz ve rica ediyorum.

BAŞKAN — Şu halde gerekçeyi okuyoruz. (Temsilciler Meclisi İçtüzüğü gerekçesi okundu.)

BAŞKAN — Şimdi maddelerin aynen okunmasına geçiyoruz.

1 NCI BÖLÜM

(Madde 1 ve 2 okundu.)

BİLGİN AHMET — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

BİLGİN AHMET — Muhterem arkadaşlar; gerekçe ve maddelerin aynen okunması kabul edildiğine göre bunlar okunup bittikten sonra heyeti umumiyesi ve maddelere geçtikten sonra da maddeler üzerinde müzakere ederek reye koymak icabeder. Şimdi evvelâ yapılacak iş gerekçe ve maddelerin bir kere baştan aşağı okumasıdır. Bu hususu demin kabul buyurmuş-tunuz.

YETKİN NÜVİT — Muhterem arkadaşlarım, henüz Meclisimizin İçtüzüğünü hazırlıyoruz. Bu itibarla, şimdi, Meclisin bundan evvel mer'i olan İçtüzüğüne istinaden kendi meselelerimizi halletmeye mecburuz.

Evveleminde büyük şanssızlık, dağıtılan tüzük tasarısının arkadaşlarımızın kutularına atılmış bulunması, fakat bu kutuların anahtarlarının da bugün kendilerine verilmiş olması dolayısıyla arkadaşların bu kutuları açıp oradan tüzük tasarısını alamamış bulunmaları keyfiyetidir.

Bu itibarla, Heyeti Umumiyenin, tasarının metnine muttali olması için, metnin okunması hakkındaki teklife müspet oy verildi. Buna nazaran, halen mer'i 157 sayılı Kanunun buna

dair olan hükmünü okumama müsaadelerinizi rica ederim.

Madde 102. — Bir kanunun müzakeresine başladıkta Reis, esbabı mucibe mazbatalariyle maddeler heyeti umumiyesinin okunmasına lüzum olup olmadığını Heyete sorar.

Buna lüzum görüldükte aynen okunur. Bu okunduktan sonra, 103 nci maddenin; «lâyiha veya teklifin müzakereye başlanmasında Reis, heyeti umumiye hakkında mütalâa beyan etmek isteyenlere söz verir.» hükmü yerine getirilir ve 105 nci maddeye göre «heyeti umumiye müzakeresi bittikten sonra maddelere geçilmesi reye konur. Reye iktiran etmezse lâyiha veya teklifin reddedilmiş olduğunu Reis tebliğ eder.»

İşte halen meriyette bulunan B. M. M. İçtüzüğü hükmüne göre evvelâ gerekçe okunup, çünkü bâzi arkadaşlarımız tasarımı almadıklarını ifade ettiler, sebebini de arz ettim, üzerinde söz isteyenlere söz verilecek ve tümü üzerinde söz alınmadığı veya müzakerenin kifayeti kabul edilirse tümü üzerindeki müzakerelerin kifayeti reye konulup kabulü halinde maddelerin teker teker müzakeresi iera olunacaktır. Eğer tümü kabul edilmez, yani reye konulup reddedilirse tasarının tamamı reddedilmiş olacaktır.

BAŞKAN — O halde maddeleri de okuyoruz.

(1 - 63) nci maddeler okundu.

BAŞKAN — Efendim, maddelerin okunması sona ermiş bulunuyor. Tasarının heyeti umumiyesinin leh ve aleyhinde konuşmak isteyen Sayın üyeler lütfen isimlerini yazdırsınlar.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen?... yok... Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmiştir.

Temsilciler Meclisi İçtüzüğü

1 NCI BÖLÜM

Meclisin Kuruluşu

MADDE 1. — Kuruluş amaç ve görevi 13. 12. 1960 tarihli ve 157 sayılı Kanunda gösterilmiş ve üyeleri 158 sayılı Kanuna göre seçilmiş olan Temsilciler Meclisi 157 sayılı Kanun ile bu İçtüzük hükümleri gereğince görevini yapar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Temsilciler Meclisinin ilk toplantısına üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder.

En genç iki üye geçici olarak kâtiplik görevini yapar.

Hangi üyenin en yaşlı ve hangilerinin en genç oldukları önceden Millî Birlik Komitesi Sekreterliğince tesbit edilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok...

Maddeyi oyunuzda sunuyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Birleşim, Meclisin bir gün içindeki toplantılarıdır. Oturum her birleşimin dinlenme ile aralanan kesimlerinden her biridir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Temsilciler Meclisi üyeleri, ilk toplantıda, 157 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 2 nci fıkrasında gösterilen şekilde ve soyadları alfabe sırasına göre andiçerler.

Sonradan Meclise katılan üyeler buldukları ilk oturumda andiçerler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Temsilciler Meclisi ilk toplantısını takibeden üçüncü günde toplanarak, gizli oyla, bir başkan, iki başkanvekili, dört kâtip ile iki idareci üyeden ibaret Başkanlık Divanını seçer. Başkan, tarafsız olan üyeler arasından seçilir.

Divan Başkanı, Başkanvekilleri, Kâtipler ve İdareci Üyeler için ayrı ayrı oya başvurulur. Seçimde mevcudun yarısından fazlasının oyunu alanlar seçilmiş sayılırlar. İlk oylamada seçilme nisabının dolmaması sebebiyle sonuç almazsa ikinci defa oylamaya geçilir. İkinci oylamada da netice elde edilemezse üçüncü oylamada en fazla oy alanlar sıra ile seçilmiş sayılır. Oylarda eşitlik olursa adçekme yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı, Başkanlık Divanınca 5440 sayılı Kanuna uygun şekilde hazırlanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır.

Beyan kâğıdı, vazifeye başlandığı ve görevin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 30 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

BARLAS CEMİL SAİT — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

BARLAS CEMİL SAİT — Efendim, bu mal beyanına ait madde, geçmiş yılların kötü tatbikatından doğmuş bir maddedir. Bu bakımdan burada yer almış olduğunu da biliyorum. Meselâ bir kimsede, ben temizim demektir. beraeti zimmet asıldır. Ancak ispat hakkı kabul edildikten sonra mal beyanı politik hayatta çeşitli yorumlara sebeb oldu. Tatbikatta ve bizim Medenî Kanunumuzda zaman zaman bu hususta tezada düşülmektedir. Hukukçu arkadaşlarımız gayet iyi bilirler ki Medenî Kanunda mal ayrılığı vardır. İsterlerse karı ile koca malını tefrik edebilir. Kanunun madde mahsusasına göre mal beyanı yapılmaktadır. Mal beyanına ait 5440 sayılı Kanun memurlar içindir ve hazırlanan cetvel de onlar içindir. O bakımdan Riyaset Divanınca, Temsilciler Meclisine gelecek âza için bir beyanname şeklinin hazırlanmasının daha muvafık olacağı kanaatindeyim.

Gelecek bakımından İspat Hakkı Kanunu vardır. Bundan sonra gelecek milletvekilleri için mal beyanına esas olabilir, bunu onun için arz ediyorum.

Tekrar arz ediyorum, Temsilciler Meclisi üyeleri için, Riyaset Divanınca bir mal beyannamesi formülünün hazırlanması, İctüzüğün bu maddesine, bu hususu temin edecek bir şeklin verilmesi daha uygun olur, kanaatindeyim.

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT — Muhterem arkadaşlar; huzurunuzda getirilmiş olan Temsilciler Meclisi İctüzük tasarımasının sözcüsü olarak; mâruzata başlamadan evvel, komisyon olarak bu tasarımı bir teklif halinde hazırlayıp Temsilciler Meclisine tevdi etmiş olan muh-

terem arkadaşlarımıza, bu tasarımı inceleyen komisyon adına şükranlarımızı arz etmeyi bir vazife biliyoruz.

Yargıtay ve Danıştaydan ve siyasi partilerden ve üniversiteden Temsilciler Meclisine seçilmiş olan bazı arkadaşlarımız kendilerine bir vazife tevdi edilmediği halde Temsilciler Meclisinin alelacele bu tüzüğe olan ihtiyacını takdir ederek hemen seçildikleri günden başlayıp, Meclisin toplantıya çağırılması gününe kadar olan zamana kadar büyük gayretler sarf ederek bir tasarı hazırladık. Gerek arkadaşlarımızın vakitlerinin dar oluşu ve gerekse Meclisi Âlide bir tüzük bulunmayışı zaruretleri bizi yukarıda arz ettiğim gibi acele bir tüzük hazırlamak yoluna sevk etti. Bu tüzük tasarımı kısa zaman içinde hazırlanmış ve o şekilde huzuruza gelmiştir. Hazırladığımız tasarıda boşluklar olacağını tahmin ediyoruz. Arkadaşlar tarafından noksanların belirtilmesi bize acele kabul addedilecektir. Çünkü bu boşlukların bulunuşu çok kısa zamana sıkıştırılmış olmasından ibarettir. Komisyon, en mükemmeli aramadan ziyade, süratle ehemmiyet vermiştir.

Muhterem arkadaşlarım, Barlas arkadaşımızın temas ettiği husus, bir Anayasa hükmüdür. 157 sayılı Kanunun, Anayasanın Kurucu Meclis teşkiline mütedair Kanunun 14 nci maddesinde «Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar.» denilmektedir. Temsilciler Meclisi azalarından bugün istenen mal beyanı, gene ayrıldıkları zaman verecekleri mal beyanı, üyelerin Mecliste kaldıkları, vazife gördükleri sürece, her türlü şaibeden kendilerini tenzih etmek maksadına mâtuftur.

Efkârı umumiyede bir şüphe bırakmıyacak bir esas koymaya mecburduk, bunu da bir kanuna istinad ettirmek mecburiyetindeydik. Bunun yanında, buraya tüzüğe, yepyeni bir hüküm koymadık. Karşılaşılabilecek güçlükleri düşünerek, Temsilciler Meclisi üyeleri arkadaşlarımızın bu beyannamede serd edilen birçok sualleri cevaplandırılmalarına imkân vermek için biraz genişçe bir müddet tayımini komisyonumuz da uygun görmüştür.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı?

BARLAS CEMİL SAİT — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

BARLAS CEMİL SAİT — Kıymetli vaktinizi almak istemezdim. Ben söze arkadaşımıza

demek istedim ki : Kanun mevcud olduğuna göre acaba burada 5440 sayılı Kanunun hükmü yerine Temsilciler Meclisi Başkanlık Divanına hazırlanacak bir mal beyanı formülü teklifi yapılamaz mıydı? Ben kanunun sarıh olduğunu biliyorum. Fakat bahçede kaç tavuğun, hanede kaç halın, şu kaşığın gümüş olması, veya ayarının şu olması gibi hususlar, bence bunun tatbik kabiliyeti biraz ekzajere oluyor. Bu gibi şeyler sonra tatbik edilmez. Tatbik yerine kötü misaller verilir. Yoksa hiç şüphe yok ki; bütün arkadaşlar buraya temiz alınla geliyor, temiz alınla gidiyorlar. Acaba komisyon 5440 sayılı Kanunun yerine daha başka tatbik kabiliyeti olan bir formül hazırlıyamaz mı? (Doğru sesleri)

BAŞKAN — Elmas İmadettin.

ELMAS İMADETTİN — Efendim, bize verilen beyannameyi bendeniz de tetkik ettim. Belki içinde mağaza ve dükkân sahibi olanlar vardır. Bendeniz de mağaza sahibiyim. Şu anda iki yüz kişiden alacağım vardır. Bu cetvele göre alacaklıların ismi, soyadı ve alacak miktarı sarıh olarak gösterilecektir. Cetvele ancak 15 kişinin ismi yazılacak vaziyette hazırlanmıştır. Geri kalan ismi nereye yazacağım? Bendeniz de bu cetvellerin tatbik kabiliyeti olan bir şekilde düzenlenmesini rica edeceğim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

SELEK HULÜSİ — Muhterem arkadaşlar, daha evvel söz istemiştım. Mâruzatımı kısaca arz edeceğim. Önce 157 sayılı Kanunun 14 nci maddesini tekrar okumama izin veriniz. «Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar.» böyle bir madde varken İftizüğe tekrar böyle bir hüküm koymanın lüzumsuz olacağı fikri insanda uyanıyor. Fakat, böyle bir hükümle 5440 sayılı Kanuna âtîf yapmadan anal beyanında bulunmamıza imkân yoktur. Bu bakımdan, uygun bir tertip bulunabilir, basit bir şekil, formül düşünülebilir. Elimizde bir mevzuat hükmü olmadan tarif etmeye imkân yoktur. Bu şekilde kanuna istinadederek teyit mahiyetinde bir hüküm koymak yerinde olur.

BAŞKAN — Nâsir Zeytinoğlu.

DEVLET VEKİLİ ZEYTİNOĞLU NÂSİR — Muhterem arkadaşlarım: Benden evvelki arkadaşların söyledikleri gibi hakikaten verilen beyannameler çok karışıktır. 5440 sayılı Ka-

nunda mal beyannamesinin ne şekilde olacağı gösterilmemiştir. Sizlere takdim edilen beyannameler İnkılâp hareketinden sonra Yassıada'daki zevattan alınacak beyannameler için tanzim edilmiştir. Binaenaleyh, suçluluğu asıl olan insanlarda suçluluğu meydana çıkarmak için tanzim edilmiştir. Şunu istidraden arz ederim ki; o beyannameleri İstatistik Umum Müdürlüğü hazırlamıştır. Kurucu Meclis kurulduktan sonra ben şahsen bu müşkili nazarı itibara alarak İstatistik Umum Müdürlüğünden yeniden ve daha basit bir beyanname hazırlamasını rica ettim. İki tane de beyanname hazırlattım. Bunların kabul edilip veya kabul edilmemesi için Meclisin kurulmasından iki gün evvel Millî Birlik Komitesine gönderdim, bir netice alamadım. Başkanlık Divanı bu hususla alâkadar olur, beyannameleri tetkik eder, muvafık görürse arkadaşlara dağıtır. Bunlar basittir, arkadaşlar tarafından doldurulabilir. (Alkışlar)

BAŞKAN — Girişli İsmet.

TÜZÜK KOMİSYONU BAŞKANI GİRİTLİ

İSMET — Efendim, komisyon bu maddeyi kalemle alırken şu hususu düşünmüştür; mademki 5440 sayılı Kanun memurlara mütaalliktir, Temsilciler Meclisi üyelerine uygulanacak olan formülün de en aşağı memurlar kadar ciddi olması lâzımdır. Belki tatbikatta 5440 sayılı Kanunun formülü birtakım güçlükler doğurmaktadır. O takdirde işin ciddiyetini hafifletmekten ise kanunun tadiline gidelim.

Filhakika, Riyaset Divanı bir beyanname şekli dağıtmıştır. Biz behemahal bunun uygulanması fikrinde ısrar etmiyoruz. Biz, sadece, Türk memurunun tâbi olduğu hükümleri kabul etmiş bulunuyoruz. Bu mevzuatın Temsilciler Meclisi üyelerine de tatbikini istiyoruz. 5440 sayılı Kanunun tatbikatını istiyoruz. Başka türlü mal beyanına bir istinat bulmaya imkân yoktur.

Tatbikatta güçlükler doğabilir. O zaman teşriî fonksiyon gören Yüksek Heyetiniz en geniş bir şekilde mal beyanını temin edecek bir formüle bağhyabilir.

BAŞKAN — Necip Bilge.

BİLGE NECİP — Efendim; zannediyorum mesele bu maddenin, yani 6 ncı maddenin içindeki ufak bir tâbirin kaldırılmasıyla halledilebilir. Beyan kâğıdı Başkanlık Divanına hazır-

lanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır şeklinde kabul edilirse mesele halledilir kanaatindeyim. Burada 5440 sayılı Kanuna bir atıf yapılmıştır. Halbuki esas kanunun 14 ncü maddesinde bir atıf yoktur. Böyle bir atıf olmadığına göre bu atfı da kaldırmak suretiyle mesele basitleştirilebilir. Gerçi memur hakkında bu 5440 sayılı Kanun çıkarılmıştır. Fakat memur ticaret yapamaz. Halbuki Temsilciler Meclisi üyeleri eski serbest mesleklerindeki işlerine devam edebilir. Fâraza, bir avukatın 100 - 200 tane dâvası ve buna ait mukavelesi vardır. Onların hepsini birden yazmak elbette ki müşküller doğuracaktır. Onun için 5440 sayılı Kanun tâbirini kaldırmam, yerine Başkanlık Divanına bastırılır ve üyelere dağıtılır diyelim. Bununla mesele halledilmiş olur kanaatindeyim.

BAŞKAN — Zamangil Cahit

ZAMANGİL CAHİT — Muhterem arkadaşlar, bendeniz elimizdeki beyannameyi doldurmak için birkaç gece meşgul oldum, âdeta beyanname sütunlarını hatmettim. Hatmetmiş olmamdan mütevellit tecrübelerime müsteniden bu beyannamelerin değeri hakkında mâruzatta bulunacağım.

Bu beyannameler maksadı temin edecek şekilde ve salih olarak hazırlanmamıştır. Bunu doldurmak bir nevi işkencedir. Dün gece bendeniz doldurmaya teşebbüs ettim;

Bakınız, bir yüzük, bir bilezik deyip geçmiş yelim. Bunların cinsleri var. Târife kalkmış olursak, 3 - 4 santimlik yer tutmaktadır. Beyannameye buna ait yer dardır. Bu türlü ziynet eşyasının târihi lâzımdır. Diyelim ki, altın veya gümüşten yapılmış, ya büyük ya küçük, bir pırlanta taşı var. Ben saydım bu ziynetin târihi için 11 kelime lâzım. Târif ancak mümkün oluyor. 4 satırlık yere küçük küçük de yazılsa sığması mümkün değil.

Elbette isterim ki, şu falanın, oğlumun, kızımın, şu karımın diyebileyim. Yer yok, bunları göstermeye.

Dün akşam tecrübelerini yaptım, en küçük harflerle yazsam bile olmuyor. Bendeniz tecrübemde muvaffak olamadım.

Binaenaleyh hangi kanuna istinad ettirsek ettirelim, anlayış dâhilinde, bu kanunun anlayışı dâhilinde, fakat beyanname doldurma tekniğinde kolaylık gösterecek şekilde, uygun bir metnin hazırlanması zarureti vardır.

Bu itibarla, bendeniz şu kanşumalarımızın muhassalası olarak Başkanlık Divanının aceleden yeni bir beyanname hazırlıyarak bizlere dağıtmasını çok rica ederim. Sayın Bakanın verdikleri izahata göre esasen bu yolda yapılmış telkinler de mevcuttur. Bunlardan faydalanırlar ve bendeniz de diğer arkadaşlarım gibi yaptığım bu tecrübedeki gibi gelip kendilerine yardımda bulunmayı bir vazife bilirim.

Ayrıca bir tadil üzerinde durmak istiyorum.

Mümkünse; Tüzüğümüzde, beyannamelerin muhafaza şekli önemlidir. Nerede ve ne şekilde muhafaza olunur, bunlar tasrih edilsin. Kanunlarımızda da beyannameler geçiyor. Vatandaş haysiyeti çok muteber bir şeydir. Kurucu Meclisin ve bundan sonraki Meclisimizin, vatandaşın haysiyetini korumak vâdisinde göstereceği gayretlerde meknuzdur. Bu itibarla beyannameleri, ki sevinerek, isteyerek, lüzumuna inanarak veriyoruz ve fakat muhafazasının ciddî bir şekilde yapılmasını istemek de hakkımızdır. Bu hususu da ilâve etmek isterim.

BAŞKAN — Komisyon.

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT —

Muhterem arkadaşlarım, tasarıda komisyon olarak mal beyanı hakkındaki teklifimiz Anayasanın vaz'etmiş olduğu emre ittiba etmek ve onun şekli hakkında da 5440 sayılı Kanunu mehoz olarak göstermekten ibarettir. Şimdi müsaade ederseniz 5440 sayılı Kanunun bu mal beyanına aidolan hükmünü okuyayım.

(Madde 1. — Devamlı veya geçici surette bir âmme vazifesi veya hizmet gören Devlet daire veya diğer her türlü âmme müesseseleri ile 3659 sayılı Kanunun şümulüne giren teşekkül ve müesseselere ve âmme menfaatine hadim cemiyetlere alınacak hizmetli veya vazifelilerden kendileri ile karı veya kocalarının ve velâyetleri altındaki çocuklarının menkul ve gayrimenkul malları ve borçları hakkında bir beyanname alınır...)

Ayrıca Anayasanın, yani 157 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinde : «Temsileiler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar.» dendiğine ve burada bir vazife yaptığımıza göre, bir âmme hizmeti gören memurların 5440 sayılı Kanuna göre tâbi oldukları mal beyanı esasını uygun bir şekil bulduk. Bu tarzda tesbit ettik.

Şimdi muhterem arkadaşlar, Temsileiler Meclisi üyeleri arkadaşlarımıza dağıtılmış olan mal

beyannamelerinin, matbu formüllerin, bahsettiğimiz kanunun hükümlerine uyup uymadığını; bunun şümulünü bilmiyorum. Huzurunuzda şunu belirteyim ki, Yassıada'dakiler için hazırlanmış olan mal beyannameleri ile, bizim kastettiğimiz kanundaki mal beyannamesinin hiçbir alâkası yoktur. Biz sadece, 5440 sayılı Kanuna uyan bir formüle göre mal beyannamesi verilmesini talebettik. Bu kanuna göre, menkul ve gayrimenkullerin bildirilmesi mecburi olanlarının, kendisine veya eşine aidolan malların bildirilmesi için kanuna müstenit formüllerin hazırlanmasını kastettik. Binaenaleyh bu dağıtılmış olan formüllerin maksada daha uygun bir tarzda ve daha müfit ve muhtasar bir tarzda hazırlanması hususu Divanı Riyasetçe düşünülebilir ve formüle edilebilir ve tatbik edilebilir. Bu mevzuda gelecek her hangi bir tadil teklifi ile ve bahusus Cahit Zamangil'in bu mal beyanlarının mahrem ve mahfuz tutulmasına mütaallik olan beyanlarıyla komisyonumuz tearuz halinde değildir. Bu vadiide gelecek tekliflere iltihak edecektir.

BAŞKAN — Cemil Sait Barlas.

BARLAS CEMİL SAİT — Efendim; ben huzurunuzda bir takrirle geliyor ve maddeden : «5440 sayılı Kanuna uygun şekilde» tâbirinin çıkarılmasını teklif ediyorum.

İsmet Giritli arkadaşımızın buyurdıkları tarzda, bütün memurların, bütün temsilci arkadaşların ve bütün vatandaşların temiz oldukları asıldır. Bunda istibahımız yok. Fakat Temsileiler Meclisine seçilmiş olan arkadaşların durumu ile memurların durumu bir değildir. Memur ticaret yapamaz, memur ticaret mahiyetinde ziraat yapamaz, memur fabrika işletemez. Halbuki kanun bize cevaz vermiştir. Serbest meslek erbabının bu işleri yapmalarına cevaz vermiştir. Cahit Zamangil arkadaşımız tatbikattan bahsettiler ve Nüvit Yetkin arkadaşımız da 5440 sayılı Kanuna temas buyurdular. Ben bu hususlar üzerinde durmıyacağım. Temsileiler Meclisine gelen arkadaşların buradan gayrimesru kazançla ayrılmadıklarına dair mal beyannamesi istemesini Başkanlık Divanından rica ediyorum. Başkanlık Divanı Temsileiler Meclisine gelen âzanın gelir ve giderinin tesbitine ait bir cetvel hazırlamayı temin etsin. Yoksa 5440 sayılı Kanunun emrettiği formüllere girecek olursak beyhude yere zaman kaybetmiş oluruz.

Mâruzatım bundan ibarettir.

OMAY İBRAHİM SAFFET — Muhterem arkadaşlar, Zeytinoğlu arkadaşımızın verdiği izahata göre, mevcut mal beyannameleri formülleri alelacele hazırlanmıştır. Mahzurları görülür görülmez yeniden tetkikine başlanmıştır. Arkadaşlarımızın ve Komisyon Başkanı İsmet Giritli arkadaşımızın fikirlerini dinlediniz.

Arkadaşlar, şunu belirtmeden geçemeyeceğim ki, kendimiz için daha müsait bir mal beyanı şekli istemiyoruz. Ancak arkadaşlar, daha müsaitten maksat, daha kullanışlı, doldurulması daha kolay olan bir şekildir. Bu şekli Riyaset Divanı bulur ve mesele de halledilmiş olur efendim.

BAŞKAN — Bu madde hakkında verilmiş teklifler vardır. Onları Yüksek Meclisinize arz ediyoruz.

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

157 sayılı Kanununun 14 ncü maddesi gereğince görüşülmekte olan tüzüğün 6 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde tebdilini arz ve teklif ederiz.

Madde 6. — Temsilciler Meclisi üyeleri vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı Başkanlık Divanıca gereği şekilde hazırlanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır.

Beyan kâğıdı, vazifeye başlandığı ve görevinin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 30 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

Derviş Sami Taşman

Yüksek Başkanlığa

Tüzüğün 6 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde tadilini teklif ederim.

Madde 6. — Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı Başkanlık Divanıca uygun şekilde hazırlanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır.

Beyan kâğıdı vazifeye başlandığı ve görevin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 30 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

Beyannameler Temsilciler Meclisi Başkanlığınca muhafaza edilir ve beyannameler mahrem olup bu mahremiyeti ihlâl edenler hakkında vergi mahremiyetini ihlâl edenler hakkındaki cezai hükümler uygulanır.

Adnan Başer

Yüksek Başkanlığa

6 ncı maddedeki; «5440 sayılı Kanuna uygun şekilde» tâbirinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Necip Bilge Salih Türkmen Kemal Türkoğlu

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Temsilciler Meclisi İçtüzüğünü hazırlayan komisyonun hazırladığı tasarıdaki 6 ncı maddenin aşağıdaki şekilde ifade edilmesini arz ve teklif ederiz.

Celâl Sungur,

Enver Kırker

Madde 6. — Temsilciler Meclisi üyeler vazifeye; Riyaset Divanıca hazırlanan mal beyannamesini doldurmakla başlarlar. Görevlerinin sonunda da mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı vazifeye başlandığı ve görevin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 30 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

Yüksek Başkanlığa

Maddeden «5440 sayılı Kanuna uygun şekilde» tâbirinin kaldırılmasını teklif ederim.

Cemil Sait Barlas

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

6 ncı maddenin birinci fıkrasının «Temsilciler Meclisi Üyeleri vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar.

Beyan kâğıdı Başkanlık divanıca maksada uygun şekilde bastırılarak üyelere dağıtılır.» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Ercan

Remziye Baturbaygil

KURUTLUOĞLU SAHİR — Efendim, komisyon mütalâasını bildirdikten sonra söz rica edeceğim.

BAŞKAN — Bu tadil tekliflerini komisyon almak istiyor mu?

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT — Demin arz ettiğim gibi dağıtılan beyannamelerin formülü 5440 sayılı Kanunla ilgili değildir. Sonra, 5440 sayılı Kanunun emrettiği formül dairesinde de hareket etmeye zaruret yoktur ve arkadaşlarımızın, zannediyorum, takrirleri ile ifade etmek istedikleri de bu. Orada memurların tâbi oldukları bir mal beyanını düzenli ven kanun vardır. Böyle bir kanun bulunduğuna göre, hiçbir esasa istinad etmeyen bir şekle gitmek istemeyiz. Anayasaya göre mal beyan

etmek mecburiyeti vardır. Bu beyannamenin bir müstenidatı olması lâzımdır. Formüller ihtiyaca cevap vermiyebilir, değiştirilebilir, ancak, hiçbir kanun hükmüne istinadetmeden Başkanlığa bırakılması uygun değildir. Müphem bâzı ifadelerle mal beyanının formüllerinin hazırlanmasına taraftar değiliz; eski görüşümüzde, noktai nazarımızda musırrız efendim.

BAŞKAN — Komisyonun konuşmasından sonra söz istiyen? Buyurun Sahir Kurutluoğlu.

KURUTLUOĞLU SAHİR — Muhterem arkadaşlar, hazırlanan tasarıya göre vermek mecburiyetinde olduğumuz mal beyanına esas olmak üzere 5440 sayılı Kanuna atıf yapıyor. Bir de arkadaşlar, bu 5440 sayılı Kanuna atfın metinden çıkarılması için birkaç takrir verildiğini müşahade ettik. Mevzuatımıza göre, iki türlü mal beyanı vardır. Âmme hizmeti görenlere birisi 4237 sayılı Kanuna göre cezai mevzuata uygun mal beyanı, diğeri de 5440 sayılı Kanuna göre itibarı muhafaza sadedinde mal beyanıdır. Bütün Türk Milleti Temsilciler Meclisi üyelerinin en kısa zamanda hazırlayacağı ana iki esasa gözünü dikmiş ve en güzide evlâtlarını buraya seçip göndermiş olduğu için Anayasanın tadiline mütaallik kanundaki mal beyanı itibarla gelsin ve itibarla gitsin esasına müstenittir. Nerede başlayıp nerede bittiği belli olmayan Divanı Riyasetin tâyin ve tahdidine bırakılan bir mal beyanı ile bizim bu itibarımızı olduğu gibi muhafaza edeceğimizden ben şahsan şüphe ederim. Bu itibarlardır ki; sadece 5440 sayılı Kanunun neleri beyana tâbi tutacağı hükmünün hudutları içinde kalınması lâzımgeldiği kanaatindeyim. Tevzi edilen bu kâğıtlar, Sayın Nâsır Zeytinoğlu'nun da ifade ettikleri gibi, Yassıda'ya gitmiş olan kimselerin mal beyanına ait bir kâğıdı Kuruca Meclis üyelerinin de doldurmasına elbette gönlümüzün razı olmayacağı bedihidir. Bu itibarla sadece formül bakımından Makamı Riyasete yetki verilir. Çünkü yeniden yapılacak bir formül bizi daha aydınlığa götürecektir. Ancak Tüzük Komisyonunun altıncı maddesindeki kaydın aynen ipkasını rica ediyorum.

Mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Bakanı.

ADALET BAKANI TÜZEMEN EKREM — Efendim, mensub olduğumuz teşekküller bızleri buraya çok mühim bir vazifenin ifası için

gönderdiler. Benden evvel konuşan arkadaşımızın belirttiği gibi esas vazifemiz memlekete yeni bir Anayasa ve Seçim Kanunu hazırlamaktır. Yüksek malûmunuz olduğu üzere bu mal beyanı mevzuu eski Meclisler zamanında da münakaşu mevzuu oldu. Yassıdadada bulunan zevatın hepsi muhalefet etti. Bakıyorum, bizde de muhalefet edenler oluyor. Arkadaşlar bu, doğru bir şey değildir. Sözümün başında da belirttiğim gibi bu işe baştan muhalefet edersenek dışarıya ve efkârı umumiyeye karşı iyi olmaz. (Öyle şey yok sesleri) Bendenizin birinci mâruzatım budur.

Biz âmme hizmeti görüyoruz. Elbette gerekli şekilde bu vazifeyi yapacağız. 157 sayılı kanunun 14 ncü maddesine göre, mal beyanı vermek mecburiyetindeyiz. Biliyorsunuz ki, orada, «Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanı ile başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar.» denmektedir. Ancak burada mal beyanının şekline dair bir formül konulmamıştır. Bize emsal olacak bir beyan şekli vardır. O da memurların tâbi olduğu hüküm. Buna göre malmızı, işe başlarken ve sonunda beyan edebiliriz. Burada, şu veya bu sebeple mal beyanı şekli hakkında, kendi kendimize hüküm koymaya hakkımız var mı?

Benim endişem efkârı umumiyenin hükmüdür. Diyecekler ki, daha başlangıçta mal beyanında yeni şekiller arıyorlar. Çok kötü duruma düşeriz. (Yok öyle şey, sesleri)

Çok rica ederim, sözümün başında da söyledim. Sükûnetle dinleyin. İtiraz edenlerden rica ediyorum, itirazlarını oradan değil, buradan yapsınlar, bu kürsüde konuşsunlar, oturdukları yerden konuşmama mâni olmasınlar. Bu suretle kötü bir misal teşkil etmiş olurlar. (Gürültüler) Arkadaşlar, daha başlangıçta, kürsüde konuşanı susmaya mecbur etmek doğru değil.

Bâzı arkadaşların buyurdıkları gibi ben size soruyorum.

Memur arkadaşlar arasında refikalari ticaretle meşgul olanlar yok mu? Çok. Bunun için ben bu mevzuda bir fark görmüyorum. Hakikaten verilen beyannameleri ben de doldurdum. Refikamın babasından intikal etmiş iki gayrimenkulü olmasına rağmen bir iki saatte doldurabildim. Malı çok olan belki müşkülâtla karşılaşacaktır. Fakat gene tekrar ediyorum: Bu-

radaki bu konuşmalarımız efkârı umumiyede bizim iyi not almamamıza sebeb olabilir. Bir kısım... (Gürültüler)

BAŞKAN - İhsan Kabadayı

KABADAYI İHSAN — Efendim, mâruzatımla mevcut kanunun maddeleri ile mal beyanı şekli üzerinde durmayacağım. Bendeniz yirmi seneyi mütecevaz Devlet memuruyum. Bu beyannameyi doldururken âdeta yüzüm güldü. Bu iyi bir şey fakat şimdiye kadar bir tanesinin tetkik edilip mahkemeye sevk edildiğini hatırlamıyorum. Bendenizce bu mal beyannameyi üzerinde değil, kontrolü yapacak cihazlar üzerinde durmak lâzımdır. Çünkü kontrol cihazı işlememektedir. Kontrol cihazı üzerinde durulursa daha hayırlı iş yapmış oluruz kanaatindeyim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — İnan Şefik.

İNAN ŞEFİK — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu üzerindeki münakaşalar biraz uzadı. Fakat bu hususta birkaç cümle söylemekten de kendimi alamıyorum.

İnkılâbı takibeden günlerde düşüklerden mal beyanı istemek icabetti. Tetkikat yaptık. Memurların tâbi olduğu mal beyanını etüd ettik. Kanunun mal beyanı hususundaki hükümlerinin sarıh olmasına, her şeyi tasrih etmesine rağmen, bugün Devlet dairelerinde çalışan memurlarımızın beyanlarının başlangıcı ile, sonu arasında mamelek olarak farkı izah edecek durumda olmadığımızı gördük. Bunun üzerinde uzmanlarla Adalet Bakanlığı mensupları bir araya geldiler; Yassıada'ya gidenlerin verecekleri beyannamelerin tanzimine çalıştılar. 14 Mayıs 1950 ile, 26 Mayıs 1960 yılları arasındaki mamelek farkını bütün unsurları ile gösterecek bir şekil, bir ölçü bulmaya çalıştılar.

Her şeye rağmen, suçluların arz etmek mecburiyetinde oldukları mamelekten bâzı kısımları bâzı şeyleri yazmaya kâfi gelmezse de heyeti umumiyesi itibariyle mamelekte vukua gelen değişikliği ölçebilecek unsurları ihtiva etmektedir. Şimdi İnkılâp Hükümetinin giren, çıkan âzaları da, çıkan yeni Anayasa gereğince, bu beyannameleri aynen doldurmuşlardır, şimdiye kadar. Binaenaleyh arzu edilirse şekil üzerinde yani basitleştirme istikametinde değil belki yazılmasını kolaylaştırmak istikametinde bâzı çalışmalar yapılabilir. Yoksa memurların doldur-

makta oldukları beyannameyi biz de doldurmayalım dediğimiz gün, işe başladığımız zamanki mamelekle ayrılırken haiz olduğumuz mamelek arasındaki farkın ölçülmesine imkân vermeyen bir beyanname doldurarak gitmiş oluruz. Bu mevzu üzerinde daha fazla durmayalım. Riyaset Divanına bırakalım. Nâsır Zeytinoglu arkadaşımızın söyledikleri gibi bu şeklin ıslahı mümkünse yapılır. Yoksa beyannamede mevcut anâsıra ve mameleke giren unsurların basitleştirilmesi yolunda bir çalışmaya gidilmemesini rica edeceğim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Zamangil Cahit.

ZAMANGİL CAHİT — Muhterem arkadaşlar, Sayın Adliye Vekili arkadaşımızın beyanından sonra konuşmalarımızın ve mevzuun ne olduğunun açıkça bilinmesinde faide olduğuna ve yüksek heyetinizin de buna kanaat getirdiğini gördüm. Bendeniz de bu kanaate iltihak ederek neyi konuşmaktayız, efkârı umumiye konuşmalarımızdan ne anlıyacaktır bu hususları açıklayacağım.

Kendi aramızda mal beyanını hafifletmek babında bir teşebbüste bulunduğumuzdan bahsettiler. Bu anlayış katıyen yanlıştır, arkadaşlar. (Alkışlar) Açıkça bilinsin. Meclisimizin üyelerinin konuşmalarından anlıyoruz, biz mutlaka mal beyan etmek istiyoruz. Hem de en geniş şekilde malûmat verecek halde mal beyanında bulunmak istiyoruz. Bunun lâzım olduğuna da inanıyoruz. (Alkışlar) Umumi efkârın nezdinde Yüksek Meclisimizin itibarı açık konuşmalarımızla yükselecektir.

Arkadaşlar, konuştuklarımızı iyi anlamaya gayret etmemiz, birbirimizi yanlış anlamamaya dikkat etmemiz lâzımdır. O zaman Meclisimizin itibarı daha da yükselecektir.

Bu suretle yapılan tenkidleri cevaplandırdıktan ve bâzı hususları aydınlattıktan sonra, pratik olarak iki noktayı arz edeceğim.

Birisi Yüksek Heyetinizin tasvibi ile beyannamelerdeki gizliliğin muhafaza edilmesi keyfiyeti. Bu hususta Başkanlığa bir de takdir veriyorum. Diğeri: Bir beyannamenin Başkanlık Divanına tertiplenmesi, tertip bakımından tabii işe de bunun elbette bir kanuni mesnedi olması lâzımgelir. Hangi kanuna istinad ettirilecekse ettirilsin fakat bir kanuna istinad ettirmek ve onun emri gereğince en geniş ola-

rak beyannameye bir şekil vermek tabiidir. Bizim şikâyetimiz bunun istediğimiz vüsat ve sarahatte malûmat vermemize yeter şekilde tanzim edilmemiş olmasından ibarettir. Bu nokta Başkanlık Divanınca karşılanabilir. Daha iyi bir beyanname yapılabilir. Bendenizin dileğim de bundan ibaret idi. (Alkışlar)

İÇTÜZÜK KOMİSYONU BAŞKANI GİRİTLİ İSMET — Efendim, özür dilerim, altıncı maddenin müzakeresi biraz uzadı. Arz edeceğim husus şudur; 5440 sayılı Kanun, 1949 tarihinde kabul edilmiş bir kanundur. Bu kanuna istinaden mal beyanında bulunmakla Yassıada'da bulunan ve mal beyanına davet edilmiş olan zevatın vermiş oldukları beyannamelerle bir ilgisi yoktur. Biz komisyon olarak 5440 sayılı Kanuna atıf yaptık. Bu husus süreli veya süresiz âme hizmeti görenlere şâmilidir. Biz de bu durumda olduğumuza göre bu mevzuun itibarımızı kurtarmak bakımından başka bir pozitif mesnedi olmadığına göre bu kanunla iktifa etmek zorunda kaldık. Esasen bu mesele üzerinde fazla da münakaşa etmeye de lüzum yoktur. Heyetinizin bu ana kadar güçlkle karşılaşma pahasına da olsa zahmetlere katlanarak mal beyanında bulunmuş olmaktan başka garesi yoktur.

Biraz zahmete gireceğiz. Esas olan mal beyanında bulunmaktır. Kaldı ki, Yüksek Heyetiniz geçici bir süre için vazifeye gelmiştir. Birkaç ay çalışacak bir heyettir. Esas olan arz ettiğim gibi, mal beyanında bulunmaktan ibarettir. Bunun üzerinde fazla durmanın faydası yoktur. Mahramiyete de hâlel gelmiyecektir.

Arkadaşlar, 5440 sayılı Kanunun nazarı dik-kata alınmasından endişe edecek bir husus da yoktur. Gizliliği 5440 sayılı Kanunun hükümleri de temin etmiştir. Bu hususları o kanun göz önünde tutuyor.

BAŞKAN — Arkadaşlar, söz almış daha 8 arkadaş vardır. Şu anda, bir de yeterlik önergesi verilmiştir. Müsaade ederseniz onu okutacağım.

Yüksek Başkanlığa

Görüşmelerin yeterliğinin oya sunulmasını arz ve teklif ederiz.

Oktay Ekşi
Ömer Sami Coşar

Selâmi Savaş
İlhami Soysal

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Diğer önergeler okunacak.

Yüksek Başkanlığa

İçtüzük tasarisının 6 ncı maddesinin değiştirilmesine mütedair tekliflerin komisyona tevdiinin oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Şinasi Özdenoğlu

Yüksek Başkanlığa

6 ncı maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

«Üyelerce verilen mal beyanı kâğıtlarının gizliliğini sağlamak için Başkanlık Divanı gerekli tedbirleri alır.»

Cahit Zamangil

BAŞKAN — Komisyonun bu okunan iki taktir üzerinde bir görüşü var mı?

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT — Yoktur.

BAŞKAN — Olmadığına göre; bu taktirleri reye arz etmek icabediyor. Evvelâ en aykırı olanını reye koyacağım. Ondan sonra diğerlerini aykırılık derecelerine göre oya koyacağım. Şimdi en aykırı teklifi yani ilk okunan teklifi oya koyacağım.

DERVİŞ SAMİ — Teklifimi geri alıyorum.

BAŞKAN — Teklif geri alınmıştır.

BAŞER ADNAN — Ben de teklifimi geri alıyorum.

BAŞKAN — Adnan Bey de teklifini geri aldılar.

Şimdi geri alınmayan taktirleri tekrar okutup reylerinize arz edeceğim.

(Özdenoğlu Şinasi'nin taktiri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu taktiri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Efendim, hatırlatmak için taktirleri tekrar okutuyorum.

(6 ncı madde hakkında Abdullah Ercan ve Remziye Baturbaygil'in taktiri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Okunan taktiri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Reddedilmiştir.

(Necip Bilge, Salih Türkmen ve Kemal Türk-oğlu'nun taktiri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Tavriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Reddedilmiştir.

(Celâl Sungur ve Enver Kırker'in tavriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Tavriri de reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Reddedilmiştir.

(Cemil Sait Barlas'ın tavriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu tavriri de dinlediniz.

BARLAS CEMİL SAİT — Geri alıyorum.

BAŞKAN — Diğer tavriri okuyoruz.
(Cahit Zamangil'in tavriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Reddedilmiştir.

Şimdi bu vaziyete göre, maddeyi olduğu gibi oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde olduğu gibi kabul edilmiştir.

Efendim, Oturuma 15 dakika ara veriyorum.

Birinci Oturum kapanma saati : 17,00

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 17,25

BAŞKAN — Senil İbrahim.

KÂTIPLER : Kitapçı Şahap, Çini Rifat

BAŞKAN — Oturumu açıyorum. Tasarının müzakeresine devam ediyoruz.

2 NCI BÖLÜM

Komisyonlar

MADDE 7. — Başkanlık Divanı seçiminin yapıldığı toplantıda, yirmi üyeden kurulu bir Anayasa Komisyonu ile aynı sayıda üyesi olan bir Seçim Kanunu Komisyonu gizli oyla seçilir. Seçim sonunda en fazla oy alanlar sırası ile seçilmiş sayılırlar.

Komisyonlar aynı günde, Temsilciler Meclisinin Başkanvekillerinden birisinin başkanlığında toplanarak yukardaki usule göre Başkan, Başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler. Bu komisyonların üyeleri komisyondaki vazifeleri sona ermeden başka komisyondaki vazife alamazlar.

BAŞKAN — Coşkun Kırcı.

KIRCA COŞKUN — Efendim, zannımea Anayasa Komisyonu ile Seçim Komisyonunun seçimleri bu maddenin 2 nci fıkrasının 1 nci cümlesine uygun olarak yapılmamış fakat seçimler yapıldığı anda mer'î olan kanun ve içtüzüğe uygun olarak yapılmıştır. 157 sayılı Kanunun 29

neu maddesi bu komisyonların derhal toplanarak başkan, başkanvekili ve sözcülerini seçeceğini âmirdir. Burada bu husus müzakere edildiği vakit muhterem Muammer Aksoy'un tefsirine uyularak, derhal kelimesinin maddi imkân dairesinde mânasına geldiği kanaati ile Anayasa Komisyonu ertesi gün toplanmış ve Başkanlık Divanını seçmiştir. Yine 157 sayılı Kanunun 25 nci maddesine göre, yeni içtüzüklerde hüküm bulunmayan hususlarda eski Büyük Millet Meclisi İctüzüğü uygulanır. Buna göre Meclisiniz, Başkanlık Divanını seçmiştir. Komisyonlar Başkanlık Divanını seçmiştir. Bu durum karşısında ve bu maddenin bu hükmü muvacehesinde, komisyonların İctüzüğün bir emrini yerine getirmemiş duruma düşmelerini önlemek için 7 nci maddenin 2 nci fıkrasının ilk cümlesinin şu şekilde değiştirilmesini teklif ediyorum : «Komisyonlar derhal toplanarak, yukardaki usule göre başkan, başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler.» Bunun için bir de tavriri taktım ediyorum. Kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Necip Bilge.

BİLGE NECİP — Coşkun Kırcı arkadaşımızın teklifine iştirak ediyorum. Bunu teyiden bir hususu da arz etmek istiyorum. İctüzüğün 11

nci maddesini bir delil olarak gösteriyorum. 11 nci madde, diğer komisyonların, toplanarak kendi başkan, başkanvekili ve sözcülerini seçeceklerini şamirdir. Diğer komisyonlar için doğru olan şey, bu komisyonlar için de doğru olmak gerekir. Onun için ben de Coşkun Kırc'a'nın teklifine işti-
rak ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon.

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT
— Muhterem arkadaşlarım, Tüzük huzurunuzda gelinceye kadar bu madde ile düşünölen husus esasen yerine gelmiş ve fiilen tahakkuk etmiş olduğu için komisyonumuz bu mevzu üzerinde durmamıştır. Arkadaşlarımızın bahis mevzuu ettikleri fiilen tahakkuk etmiş, komisyon toplanmış ve mesaisine başlamış olduğuna göre vazife taksimi keyfiyeti Tüzük ahkâmına uygun olmadığı hakkındaki Coşkun Kırc'a arkadaşımızın ve diğer arkadaşımızın da desteklediği, teklife iltihak etmek-
te, komisyon olarak bir mahzur görülmemektedir.

BAŞKAN — Teklifleri okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Komisyon teklifinin 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasının ilk cümlesinin şu şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

«Komisyonlar derhal toplanarak yukardaki usule göre Başkan, Başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler.»

Coşkun Kırc'a

Temsileiler Meclisi Başkanlığına

Temsileiler Meclisi İktüzüğünün 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilerek kabul edilmesini arz ve teklif ederim.

16 . 1 . 1961

Alp Kuran

«Komisyonlar, bir başkan, başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler. Bu komisyonların üyeleri komisyonlardaki ödevleri sona ermeden başka komisyonlarda ödev alamazlar.»

BAŞKAN — Efendim huzurunuzda okunan takrirlerin ikisi de aynı mahiyettedir. (Değil, değil sesleri) Bu takrirlerin nazarı itibara alınması suretiyle maddenin komisyona iadesi hususunu reyinize arz edeceğim.

YETKİN NÜVİT — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

YETKİN NÜVİT — Muhterem arkadaşlarım, komisyon bir teklife iltihak ederse, bu teklif komisyona iade edilmez, doğrudan doğruya oylanır.

Şimdi Coşkun Kırc'a arkadaşımızın teklifi ile diğer teklif birbirini tamamlar vaziyettedir. Tekliflere komisyon olarak iltihak ediyoruz efendim.

KURAN ALP — Efendim, Coşkun Kırc'a arkadaşımız teklifinde tamamen haklıdır. Gerek Anayasa ve gerekse Seçim komisyonlarının yaptığı Başkanlık Divanı seçimlerinin İktüzüğe aykırı olmaması için bu fıkranın tadil edilmesi lâzımdır. Bendenizin önergem, ikinci fıkrada yazılı olan yukardaki usule göre kaydını muhafaza etmektedir. Bu usul gizli oy esasıdır. Seçim Kanunu Komisyonu gizli oyla seçilmemiştir. Bu durum karşısında... (Gizli oyla seçildi, sesleri) O halde özür dilerim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yok. Maddeyi komisyonun iltihak ettiği şekilde yeniden okuyarak oylarınıza arz edeceğim.

2 NCI BÖLÜM

Komisyonlar

MADDE 7. — Başkanlık Divanı seçiminin yapıldığı toplantıda, yirmi üyeden kurulu bir Anayasa Komisyonu ile aynı sayıda üyesi olan bir Seçim Kanunu Komisyonu gizli oyla seçilir. Seçim sonunda en fazla oy alanlar sırası ile seçilmiş sayılırlar.

Komisyonlar derhal toplanarak yukardaki usule göre Başkan, Başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler. Bu komisyonların üyeleri komisyonlardaki vazifeleri sona ermeden başka komisyonlarda vazife alamazlar.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekli ile oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — 157 sayılı Kanunun 23 nci maddesinde sözü geçen Bütçe Komisyonuna katılacak 10 üye yukarıki maddede gösterilen şekilde ve ilk toplantıdan itibaren en geç üç gün içinde seçilir ve bunların adları Millî Birlik Komitesine bildirilir.

BAŞKAN — Madde hakkında, buyurun Coşkun Kırc'a.

KIRCA COŞKUN — Efendim, önümüzde, Temsilciler Meclisinin 4 ncü Birleşimine ait Tutanak Özeti var. Bunun tetkikinden anlıyoruz ki, bu Birleşimde Bütçe Komisyonunun seçilmiş olduğu Yüksek Heyetinize arz edilmiş. Buna göre : Ya seçim ayın 10 unda tekemmül etmiş, 11 inde netice Heyetinize arz edilmiş. Yahut da tasnif devam etmiş, gece saat 12 de bitmiş ve ayın 11 inde arz edilmiştir. Onun için 8 nci maddedeki «en geç 3 gün» tâbirinin, «en geç 5 gün» olarak değiştirilmesini teklif ediyorum. Bu hususta bir de önerge takdim ediyorum.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yok. Önergeyi okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

Komisyon teklifinin 8 nci maddesindeki «en geç üç gün» ibaresinin «en geç beş gün» olarak tadilini arz ve teklif ederim.

Coşkun Kırcı

BAŞKAN — Takriri oyunuzla arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir. Maddeyi olduğu gibi oyunuzla arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Temsilciler Meclisinin diğer komisyonları ile bunların üye sayıları aşağıda gösterilmiştir :

1. Adalet Komisyonu (15 üye),
2. Millî Savunma Komisyonu (15 üye),
3. İçişleri Komisyonu (15 üye),
4. Dışişleri Komisyonu (10 üye),
5. Maliye Komisyonu (15 üye),
6. Millî Eğitim Komisyonu (12 üye),
7. Bayındırlık Komisyonu (12 üye),
8. Ticaret Komisyonu (10 üye),
9. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu (10 üye),
10. Tarım Komisyonu (12 üye),
11. Gümrük ve Tekel Komisyonu (10 üye),
12. Ulaştırma Komisyonu (10 üye),
13. Çalışma Komisyonu (10 üye),
14. Sanayi Komisyonu (10 üye),
15. İmar ve İskân Komisyonu (10 üye),
16. Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu (10 üye).

Bu komisyonlara kâtiplik yapmak üzere yeteri kadar memur verilir.

Gerektiğinde Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi mevcut komisyonlardan

bâzıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir.

Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili teklifler, akçeli işlerden ise Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İçişleri Komisyonunda görüşülür.

İçtüzükle ilgili işlere Adalet Komisyonunda bakılır.

BAŞKAN — Nuri Kırık.

KIRIK NURİ — Efendim, çeşitli komisyonların teşkiline ait maddenin müzakeresi dolayısıyla üzerinde ehemmiyetle durulması lâzımgeldiğini tahmin ve ümidettiğim bir mevzu hakkında mâruzatta bulunacağım.

Devlet bütçesinin çok üstünde bir yekûn teşkil eden İktisadi Devlet Teşekküllerinin muamelâtı üzerinde, fiilen teşriî murakabe yapılmamaktadır. Bu hususta ufak bir mukayese durumun ehemmiyetini daha iyi aydınlatacaktır :

Devlet bütçesini huzurunuzla, geçen seneler rakamlarına bakarak arz ediyorum. Zannederseniz 7 - 8 milyar lirayı bulan bir yekûn üzerinden getirilecektir. 3460 ve bunu tadil eden 23 numaralı kanunlarla Devlet murakabesine alınan sermaye yekûnu 12 milyar liradır. Bu teşekküllerin borçlandıkları paralarla birlikte senelik bütçe yekûnu 20 milyar lirayı bulmaktadır. Devlet bütçesinin aşağı - yukarı üç mislini teşkil eden muazzam bir rakam ifade ediyor bu. Bunun iktisadi kaderimiz üzerinde ne büyük bir kuvvet olduğunu takdirlerinize arz ediyorum.

İktisadi Devlet Teşekkülleri üzerinde senelerden beri teşriî murakabe azala azala fiilen varlığı kalmamış ve teşriî murakabenin azalması yanında bu bütçeler üzerinde idare ve irade vekillerinin eline bırakılmıştır. Böylelikle, hesapsız, etüdsüz ve plâmsız iradelerin neticesi olarak gelişigüzel yerlerde çeşitli fabrika ve tesislerin kurulmasına karar verilmesi, bir taraftan bu teşekküllerin; altından kalkamayacakları angajmanlara girmeleri mecburiyetini doğurmuştur. (Tüzükle alâkası yok, sesleri) Müsaade buyurun efendim, sonunda teklifimi yapacağım. Evvelâ teklifimin esbabı mucibesini arz ediyorum. Sonunda ayrı bir komisyonun teşkili teklifinde bulunacağım. Bu, İktisadi Devlet Teşekküllerinin senelerden beri ızırabi-

nı çektiği bir derttir. Belki, «Biliyoruz» diyeceksiniz ama, bu derdin içinde bulunmuş bir adam sıfatı ile iki dakikanızı rica edeceğim.

Diğer taraftan bu tesislere para yetiştirmek için Merkez Bankasının zorlanması neticesinde piyasalarda paramızın kıymeti çok sarsılmıştır. Bu ciheti kısaca izahtan sonra baktırınıza sunmak istediğim teklifim şudur : Elde mevcut mevzuat İktisadi Devlet Teşekkülleri üzerinde teşriî murakabenin, gereği gibi yapılmasına imkân vermemektedir. Bu teşekküller, bilânço, kâr ve zarar hesaplarının, vekillerin de hesap vermekle mükellef olacakları Bütçe Komisyonu hüviyeti ile teşekkül edecek müstakil bir komisyonda tetkik edilmesini ve neticelerin teşriî murakabeyi yapan Meclislere arz edilmek suretiyle bu teşekküllerin ibra edilmesini tasvibinize arz ederim. Bunun için bir önerge takdim ediyorum.

Bu böyle bir derdimizdir ki, memleketimizde senelerce buna ehemmiyet verilmemiştir. 3460 sayılı Kanun bir umumi heyet koymuştur. Bu umumi heyet İktisadi Devlet Teşekküllerinin hesaplarına bakmakla mükelleftir. Birçok arkadaşlarımız bu umumi heyetlere iştirak etmişlerdir. Milyarlarca liralık hesaplar 1,5 dakikalık müzakere ile geçmiştir. 7 - 8 milyar liralık bir Devlet bütçesi üzerinde aylarca, titizlikle komisyon ve heyeti umumiyede durulurken, Devlet malı olan İktisadi Devlet Teşekküllerinin milyarlarca liralık hesapları üzerinde niçin durulmasını? İktisadi Devlet Teşekküllerinin sermayeleri üzerinde en hassasiyetle mutlak ve mutlak durulması lüzumuna kaanım. Devlet bütçesini tetkik eden bir komisyon tarafından bu müesseselerin bütçelerinin tetkik edilmesini, böyle bir tetkik yapıldığı takdirde geçen zamanların kötülüklerin yenilenmesine imkân olmayacak ve bu idarelerin başında bulunan insanlara da yardım etmiş olacağız.

BAŞKAN — Nüvit Yetkin.

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT —

Efendim, aynı endişeden dolayı söz almak isteyen başka arkadaşlarımızın da endişelerini her taraf etmek için sayın Nuri Kınıktan sonra söz aldım.

Filhakika, Komisyonumuzda da sayın Kınık'ın üzerinde durduğu bu mevzu derinliğine müzakere mevzuu olmuştur. İktisadi Devlet Teşekküllerinin murakabesine müteallik olarak

çıkılmış bulunan 3460 sayılı Kanundan sonra Millî Birlik Komitesince çıkarılmış olan 23 sayılı Kanunun 10 maddesinde bu hususla ilgili olarak şöyle bir hüküm vaz'edilmiştir: «23 sayılı Kanun, madde: 10 - 3460 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile kurulan Umumi Murakabe Heyeti teşriî organ Başkanlığına bağlanmıştır. Birinci madde şumulüne giren teşekküllerin murakabesi bu heyet tarafından icra olunur.....»

Bu kanunun 11 nci maddesi ile de İktisadi Devlet Teşekküllerinin bütçelerinin murakabeleri teşriî organa tevdi edilmiştir. Burada mevzuubahsolan Teşriî organ, Temsilciler Meclisi Millî Birlik Komitesinden tereküp eden Kurucu Meclistir. Bu itibarla bu mevzuun Temsilciler Meclisi Tüzüğü ile alakası yoktur.

Bütçe Komisyonu ise, 157 sayılı Kanunun 23 nci maddesinde, Temsilciler Meclisi ile Millî Birlik Komitesinin onar azasından tereküp edecek bir komisyon olduğuna dair hüküm koymuş bulunmaktadır. Yine 157 sayılı Kanuna göre Kurucu Meclis Teşriî organ yerine kaim olması sebebiyle murakabeyi yapacak Kurucu Meclisin şahsiyeti hükmiyesinde bu komisyonudur. Bütçe Encümeni Kurucu Meclisin İktüzünde ayrıca bir teşekkül olarak tasrif edilmiştir. Temsilciler Meclisi İktüzünde böyle bir müessese kurulmasına imkân görülememiştir.

BAŞKAN — Emin Soysal.

SOYSAL EMİN — Efendim, bendeniz 9 nci maddenin 1 nci fıkrasına ilâveten bir de Dilekçe Komisyonunun kurulmasını arz ve teklif ediyorum. Vatandaşların dertleri, ıstırapları çeşitli yollardan halledilmesi lâzım gelen durumları olur. Bunlar Kurucu Meclise müracaat ederler. Temsilciler Meclisi bu vaziyette bu hususu ne şekilde halledecektir? Komisyon bunu nasıl düşündü bilmiyorum. Her halde ızah buyururlar. Vatandaşların dertlerini dinlemek ve ihtiyaçlarına cevap vermek için böyle bir komisyonun kurulması yerinde olur. Yapılan tasarıda her nev'i işler İçişleri Komisyonundan geçer, der ama İçişleri Komisyonunun fonksiyonu başkadır, Dilekçe Komisyonunun fonksiyonu başkadır. Bu itibarla bir Dilekçe Komisyonu teşkil edilmesi için bir önerge veriyorum. Tasvip buyurursanız minnettar olurum.

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON BAŞKANI İSMET GİRİTLİ — Efendim, arkadaşımızın Dilekçe Komisyonu

ile ilgili teklifini dinlediniz. Malûm olduğu üzere bugün de yürürlükte bulunan 1924 Anayasası ve eski Büyük Millet Meclisi İktüzüğü bu işin bir Dilekçe Komisyonu marifetiyle yapılacağını âmirdir. Büyük Millet Meclisinin yetkilerini Millî Birlik Komitesi devralmıştır. Ancak 157 sayılı Kanunda tasrih edilen hususlarda Temsilcilerle Millî Birlik Komitesinden müteşekkil Kurucu Meclis bu yetkiyi kullanacaktır. Bunun dışında dilekçe mevzuu vatandaşın müracaat mevzuudur. Temsilciler Meclisi ile ilgili bir mevzu değildir. Komisyonumuz bu hususu ele almıştır. Fakat Temsilciler Meclisi ile ilgisi bulunabileceğine dair hukukî bir imkân bulamamıştır.

Sonra, Millî Birlik Komitesi, İktüzüğüne göre bunu tanzim etmiş ve bildiğimize göre bunu ele almış ve bir büro kurmuştur. Halen binlerce müracaat yapılmaktadır.

Kısaca demek istiyoruz ki, Temsilciler Meclisinde Dilekçe Komisyonunun yeri yoktur. Bunun için Tüzükte böyle bir komisyona yer verilmemiştir.

BAŞKAN — Cemal Reşit Eyüboğlu.

EYÜBOĞLU CEMAL REŞİT — Ben soracağım suale cevap almış bulunuyorum. Konuşmıyacağım.

BAŞKAN — Alp Kuran.

KURAN ALP — Efendim, bir sayılı geçici Kanuna göre İsmet Giritli arkadaşımız haklıdır. Geçici bir sayılı Kanun Millî Birlik Komitesinin Büyük Millet Meclisi yerine kaim olacağını sarahaten göstermektedir. Ancak 157 sayılı Kanunla kurulan Temsilciler Meclisi Millî Birlik Komitesinin yetkilerini paylaşmış durumdadır. İkinci bir Meclis durumunu arz etmektedir. Binaenaleyh, 1924 tarihli eski Anayasanın 82 nci maddesinde geçen Büyük Millet Meclisi tâbiri hiçolmazsa Kurucu Meclis mânasına anlaşılması gerekir. Kurucu Meclis teşriî organ faaliyetinde bulunmakta ve bakanları denetlemektedir. Esasen 157 sayılı Kanunun 41 nci maddesinde 1 nci madde hükmünün kalktığı derpiş edilmektedir. Bu durum karşısında zannediyorum ki, eski tüzükteki hükmün bu şekilde tefsir edilmesine imkân yoktur. Meclisimiz, hiçolmazsa bir Dilekçe Komisyonu kurma salâhiyetine sahibolmalıdır. Esasen dünyanın her yerinde dilekçe kabul eden bir komis-

yonun kurulması teamüldendir. Ancak bunun formülünü Millî Birlik Komitesiyle birlikte tezekkür etmek lâzımdır.

BAŞKAN — Buyurun Turan Güneş.

GÜNEŞ TURAN — Muhterem arkadaşlarım, İsmet Giritli arkadaşımızın komisyon adına yaptığı beyanatı esas itibariyle kabul etmek icabeder. Filhakika Yüksek Meclisinin yetkileri, 1924 Anayasamızda belirtilen ve 1 sayılı Kanunla Millî Birlik Komitesine devredilen hakların, 157 sayılı Kanunla Yüksek Meclisinize devredildiği miktardadır. Bunun uzunboylu tahline girmeyeceğim... Ancak, 82 nci madde, Büyük Millet Meclisinin hükümler hakkı ile ilgili bir madde olmayıp vatandaşların haklarından bahseden bir maddedir. Teşriî organa müracaat hakkı, vatandaşların sahip bulunduğu bir âme hakkıdır. 82 nci madde muvacehesinde Büyük Millet Meclisi olarak birtakım icrai kararlar almak veya icra uzvuna sâri lâzümülcera emirler vermek yetkisi mevcut bulunmuyordu. Binaenaleyh, 82 nci madde aslında Büyük Millet Meclisini umumiyet itibariyle sadece haberdar etme bakımından kullanmaları lâzımgelen bir yetki olduğu gibi, vatandaşların teşriî organa ve en nihayet millet işlerini denetliyen bir organ olması itibariyle Büyük Millet Meclisini haberdar etmek hakkı olarak görünüyor, idi. Böyle mütalâa edince, Yüksek Meclisinize kanun yapma yetkisi muayyen esas ve şartlar dâhilinde tanınmış olduğuna göre, vatandaşların bâzı konuları bildirmesi, bâzı dertlerini açması tabiatıyla normal görülmesi iktiza eder, bu bir haktır. Hattâ diyeceğim ki, bu dilekçe işini yalnız Millî Birlik Komitesine inhisar ettirmek de mümkün değildir. Bir dilekçede bahis mevzuu olan şey, her iki Meclisin ittilama arz edildiği zaman büyük ehemmiyet kazanabilecek şeylerdir. Yüksek Meclisiniz böyle bir dilekçe karşısında ne yapmak durumunda olacaktır? Bu dilekçeye ne tatbik edecektir? Bizlerin vekillerden sual sormak hakkı vardır. Bir konuda Genel Kurulda müzakere istemek hakkı vardır. Böyle bir dilekçede bahis mevzuu olan husus hakkında Bakandan sual sorulabilecek ve hâdisenin ehemmiyetine göre Genel Kurulda bir genel konuşma, umumi müzakere konusu olabilecektir. Meclisiniz, temsilei arkadaşların, şahsen teker teker ittila kesbedeceği hususları değerlendirebileceği gibi, topyekûn şahsiyeti mânevi-

yesine yapılmış olan dilekçeleri de değerlendirebilecektir.

Şüphesiz ki, Millî Birlik Komitesinin, bakanları mesul etmek yetkisi yanında Yüksek Meclisiniz böyle bir yetkiye sahip değildir. Ama bakanları mesul etmek yetkisi başka, bizzat icra yerine geçerek birtakım tasarruflar yapmak başkadır. Millî Birlik Komitesi, bakanların denetlenmesinde Temsilciler Meclisinden fazla bir salâhiyete sahiptir. İcranın karşısında Yüksek Heyetinizin ne birtakım salâhiyetleri vardır. Ama ne bizim, ne de Millî Birlik Komitesinin yetkileri Bakanlar Kurulunun yerini alamıyacağına göre, Millî Birlik Komitesinde gayet yerinde olan bir Dilekçe Encümeni Yüksek Meclisinizde de gayet yerindedir.

Dilekçe encümenleri icrai kararlar vermezler, Dilekçe encümenleri kazai kararlar vermezler. Dilekçe Encümeni, vatandaşların dertleri hakkında Meclisin bilgi edinmesi bakımından faydalı bir yoldur. Yüksek Heyetiniz bir Meclistir. Vatandaşların mâruz kalabilecekleri haksızlıklardan bizleri haberdar etmeleri bakımından zannediyorum bir zaruret ve her halükârda faydalı bir müessese olacaktır.

BAŞKAN — Muhittin Gürün.

GÜRÜN MUHİTTİN — Efendim, bendenizin mâruzatı Dilekçe Komisyonu ile ilgili değildir. Bendeniz 9 ncu maddenin sonndan bir evvelki fıkrası ile alâkalı mâruzatta bulunacağım. Bu fıkra şöyledir : «Yukarda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili teklifler, akçeli işlerden iseler Maliye Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İşleri Komisyonunda görüşülür» hüküm budur. Burada Öntasarıda yapılan değişiklik ; «Akçalı işlerden iseler Maliye Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İşleri Komisyonunda görüşülür» hükmü, komisyonda «Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen temsilci üyelerden mürekkep karma komisyonda» diye bir kayıt ilâvesiyle, değiştirilmiştir. Yani yukarda gösterilmeyen dairelere ait akçalı işler temsileiden kurulu bir karma komisyonda tetkik edilecektir, bendenizin bu kayıt-tan anladığım budur.

Bu ilâveyi zaruri kılan sebebi iyice anhyamadım. Çünkü yukarda teşkil edilen Maliye Komisyonu aşında bütün vergi kanunlarını, bütün masraf kanunlarını, hattâ Sayıştay Komisyonu mahfuz tutulmadığına göre, bütün hesabı katı

kanunlarını tek başına müzakere edecektir. Ancak, bunlardan hiçbirine girmiyen bir iş olursa, böyle bir karma komisyon kurulacak... Bilmiyorum, acaba yüksek komisyon bu noktayı tavzih etmek lütfunda bulunurlar mı? Yani karma bir komisyon kurmaya sevk eden sebepler nelerdir?

İkinci olarak, bütçe başladığı zaman Bütçe Komisyonu çok yüklü bir duruma gelmektedir. O zaman arkadaşlar bu kanunu nasıl görüşeceklerdir? Böyle bir komisyonda nısap ne olacaktır? Bu noktalarda komisyonun izahat vererek beni biraz aydınlatmasını rica etmekteyim.

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü Nüvit Yetkin.

BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT — Muhterem arkadaşların, dilekçe komisyonu hakkında muhterem Güneş arkadaşımızın ileri sürdüğü noktai nazarı dikkatle dinledik. Filhaki-ka, Anayasamızın 82 nci maddesinde, vatandaşların, gerek icradan, gerekse uğradıkları herhangi bir müamele veya haksızlıktan dolayı T. B. M. Meclisine başvurmak hakları gayet açık olarak derpiş edilmiştir. Anayasanın bu 82 nci maddesi, 1 sayılı Geçici Kanun ve diğer kanunlarla bir değişikliğe uğramamış olarak, bugün de mer'idir. Fakat, 82 nci maddenin hedef olarak aldığı T. B. M. Meclisi tek başına teşriî organın yegâne mümessili idi. Onun yerine, bugün, 157 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde gayet açık olarak ifade edildiği gibi, Kurucu Meclis M. B. Komitesi ile Temsilciler Meclisinden terekübetmiş bulunmaktadır.

Millî Birlik ve Temsilciler Meclisinden terekübetmiş olan Kurucu Meclis şahsiyeti hükmiyesi Büyük Millet Meclisi yerine yasama mercii olmuştur. Bütün arkadaşlar bunda müttefiktirler. Bu itibarla, şayet, bir Dilekçe Komisyonu kurulması icabedecekse, ki vatandaşlara bu Anayasa hakkını kullanacak bir merci göstermek icabeder, bu da ancak Kurucu Meclisin İktüzüğünün müzakeresi sırasında göz önüne alınabilir.

Temsilciler Meclisinin bir Dilekçe Komisyonu bulunmasına lüzum ve ihtiyaç bulunmadığı ileri sürüldüğüne göre bu mütalâaların Kurucu Meclis İktüzüğünün müzakeresi sırasına tehir edilmesini rica ederek Muhittin Gürün arkadaşımızın tekliflerine geçiyorum.

Karma Komisyon, asıl teklifi getiren arkadaşlarımızın Temsilciler Meclisi İktüzük tasarı-

sında derpiş edilmemişken, bu, komisyonumuzca ihdas edilmiş bir komisyondur. Sebebi de şudur: Maliye Komisyonu, bakanlıklarla mütenazır olarak, bu bakanlıkların sevk etmiş oldukları teklifleri görüşmek üzere kurulmuş öteden beri eski T. B. M. M. de de mevcudolan komisyonlardan bir tanesidir. Fakat, eski T. B. M. M. İktisadî İşleri Komisyonunun 126 nci maddesinde mevzuubahs edilen bir Bütçe Encümeni vardır. Bu maddeye göre Bütçe Encümeni:

1. Meclis ve merbutatı bütçesiyle munzam tahsisatı hakkındaki kanun lâyiha ları;
2. Muvazenei Umumiye Kanunu;
3. Munzam tahsisat, fevkalâde tahsisat ve fasıllar arasında münakale talebini havi kanun lâyiha ları;
4. Devlet varidatının veyahut masarifatının artırılmasını veya eksiltmesini intacedecek her nevi kanun lâyiha ve teklifleri;
5. Muvazenei Umumiye kanunlarına ve 4 nci fıkradaki kanunlara mütâallik bütün tefsir taleplerinin tetkiki;

Gibi hususlarla görevli idi.

Şimdi 157 sayılı Kanun, bunlardan bütçe ve kesin hesaplar mevzuunu, Millî Birlik Komitesiyle Temsilciler Meclisinden seçilecek 10 ar üyeden terekübedecek olan bir komisyona vermiş bulunmaktadır. Biraz evvel izah ettiğimiz esbabı mucibe ile; 23 sayılı Kanunla murakabesi Kurucu Meclise verilmiş olan İktisadi Devlet Teşekküllerinin raporlarının incelenmesi de bu komisyona havale edilmiştir. Fakat bunun dışında Temsilciler Meclisinin kendi vazifeleri cümlesinden olarak ve demin muhtevasını ve mahiyetini arz ettiğim 126 nci maddenin şümülüne giren, Bütçe Encümenini iltizam eden diğer işleri Maliye Encümenine vermeyi düşünmüşlerdi. Yani, Maliye Encümeni, kendisinin vezaifinden başka, Bütçe Encümeninin yokluğundan dolayı, bu encümenin görmesi gerekli işleri de görsün demişlerdir. Fakat, Bütçe Encümenine seçtiğimiz 10 arkadaşımız sadece bütçeyi kısa bir zamanda müzakere ettikten ve bu bütçe ile beraber 23 sayılı Kanunun tahmil ettiği vezaifi ifa ettikten sonra, bu heyetin vazifeleri bitmiş olmaktadır. Maliye Encümeni ile beraber Bütçe Encümeninin de boşluğunu doldurmak, yani normal bir şekilde Temsilciler Meclisi Bütçe Encümeni vazifesini görürken Maliye Encümenine de

yardımcı olarak çalışmak daha faydalı diye mütalâa edildi.

Nisap bakımından sayın arkadaşımızın endişesi vârit değildir. Çünkü, bütçe için 10 arkadaşımızı seçtik, sonra Maliye Encümenine 15 arkadaşımız seçildi, ki bu durumda 13 arkadaş toplandığı takdirde çoğunluk sağlanmış olacaktır. Binaenaleyh, Bütçe Komisyonu, yani Karma Bütçe Komisyonu vazifelendirmiş olan arkadaşları bizzat zaruri encümen vazifesiyle bağlı tutmayarak, bütçenin ihtiyaç gösterdiği masraf ve gelirlerle ilgili hususlarla meşgul olması hedefi güdülmüş bulunuluyor. Bu esasen eski İktisadî İşleri Komisyonunun 22 nci maddesinde derpiş edilmiştir. Orada deniliyor ki; «Yukarıki encümenlerle karşılaşmayan dairelerle alâkalı lâyiha ve teklifler malî işlerden iseler, Bütçe ve Maliye encümenlerinde; bundan başka bütün lâyiha ve teklifler, Dahiliye Encümeninde görüşülür.»

Bu sebeple malî işler için Maliye Encümeninden bahsettik. Şimdi Bütçe Encümeni vazifesinden diğer işler çıkarıldığına göre, bu Karma Komisyonun vazifesini tâyin ederek «Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılaşmayan» tâbirini koymak suretiyle iktisadi mevzuları taallük eden ve eski İktisadî İşleri Komisyonuna göre Bütçe Encümenine muhavvel olması icabeden mevzularla 23 sayılı Kanunun emrettiği tetkikat dışında kalan işlerin bu encümenin tetkikinden geçmesi lâzımgelir. Bunu da tavzihen arz ederim.

BAŞKAN — Selçuk Çakıroğlu.

ÇAKIROĞLU İSMAİL SELÇUK — Sözcü arkadaşım, benim öğrenmek istediğim hususları izah etmiş bulunmaktadırlar. Konuşmamdan feragat ediyorum.

BAŞKAN — Sait Naci Ergin.

ERGİN SAİT NACİ — Efendim, Sayın Nüvit Yetkin arkadaşımız benim söyleyeceğim hususları tavzih etmiş bulunmaktadır. Ben bir iltibasa mahal vermemek için, bir takrir vermiştim. Bu takririn kabul edilmesini rica eder, sözlerime son veririm.

BAŞKAN — Emin Soysal.

SOYSAL EMİN — Efendim, dikkat ettim. sözcünün birisi Dilekçe Encümenine ait ödevleri Millî Birlik Komitesine, diğeri ise Kurucu Meclise havale etti. Sözcülerin fikirleri, ifadeleri arasındaki bu tezacı belirttikten sonra,

müsaadenizle, Anayasanın 82 nci maddesini okuyayım; «Türkler, gerek şahıslarına gerek âmele mütaallik olarak kavanin ve nizamata muhalif gördükleri hususatta merciine ve Türkiye Büyük Millet Meclisine münferiden veya müçtemian ihbar ve şikâyette bulunabilirler. Şahsa âidolarak vukubulan müracaatin neticesi müstediye tahriren tebliğ olunmak mecburidir.» denilmektedir bu maddede.

Şimdi de, müsaadenizle, Temsilciler Meclisinin çalışması ile ilgili hükümler arasında ve çeşitli hükümlerde yer alan 37 nci maddeyi arz edeyim : «Yürütme yetkisini kullanacak olan Bakanlar Kurulu, Kurucu Meclis üyeleri arasından seçilebileceği gibi, dışarıdan da seçilebilir.» Sonra devam ediyor; «Dışardan seçilen Bakanlar da Temsilciler Meclisinin üyesi olurlar.»

Temsilciler Meclisi üyeleri, İktüzük hükümlerine göre, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılması isteği ile bakanlardan soru sorabilirler.

Bakanlar Kurulu veya bir bakanın siyasi mesuliyetine giren bir konunun aydınlatılması maksadiyle Genel Kurulda görüşme açılması istenebilir. İktüzük hükümlerine göre Meclis soruşturması talebedebilirler. Şimdi bu iki noktayı böylece tetkik ettikten sonra, Sayın Nüvit Yetkin arkadaşımızın bu işi Kurucular Meclisine havale etmesi, Temsilciler Meclisinin bu işte salâhiyeti olmadığını ileri sürerek Kurucular Meclisine havale etmesi hususuna, yani bu hakkın Kurucular Meclisine intikal ettiği sözüne maalesef iştirak edemeyeceğim.

Anayasanın verdiği bu vazife ve salâhiyet muvacehesinde bir üye icradan sözlü soru verebilir, hesap sorabilir. Hattâ bir bakan değil, bütün Heyeti Vekileyi mesul tutacak bir müzakerenin açılmasını isteyebiliriz. Bu ne demektir? Bu şu demektir ki, vatandaşların bütün işlerine taallük eden meselelerde Temsilciler Meclisi, Heyeti Vekilenin, icra organının işleriyle iştirak halinde olur ve onu murakabe etmek vazifesıyla mükelleftir, demektir. Bu durum karşısında şöyle düşünelim: Meselâ bir vatandaş, bir Bakan tarafından haksızlığa uğramıştır. Bu bakanı murakabe etmek Temsilciler Meclisine âid olduğuna göre, dilekçe bu meclise gelir ve burada teşkil olunan komisyon, Bakanızı izahata davet eder ve sorumlu tutarsa bu husus kanuna aykırı olur mu? Olmaz böyle şey arkadaşlar...

Bu meclis, milletin bütün işlerini görmek üzere kurulmuştur. Ama Millî Birlik Komitesiyle ahenkli olarak çalışılması icabeden hususları kanun tasrih etmiş. Anayasa, Seçim Kanunu komisyonları kurulur, bunun dışında şu şekilde bir komisyon kurulamaz diye bir kayıt yoktur. Bu mecliste aramızdan bir komisyon kurulsun, vatandaşların özel işlerini, haksızlığa uğramak bakımından v.s. yönlerden vâki şikâyetlerini bu komisyon takibetsin ve gerekince Meclisten tefsir talebederek bunları takibetsin. Bu suretle, Kurucu Meclisin işi ile beraber Temsilciler Meclisinin işi de yürümüş olur. Vatandaşlar da bundan fazlasıyla memnun olurlar. Kanunda bunu menden bir hüküm, bir madde yoktur. İstirham ediyorum, memleket için, millet için lüzumlu bir maddedir.

BAŞKAN — Buyurunuz, Komisyon.

KOMİSYON BAŞKANI GİRİTLİ İSMET —

Efendim, bir dakikanızı istirham edeceğim. Komisyon, birtakım akademik mütalâalarla vakit geçirmek niyetinde değildir. Millet bizden Anayasa ve yeni Seçim Kanununu bir an evvel çıkarmamızı istiyor, bekliyor.

Meclis demek, Temsilciler Meclisi demek değildir. Bu bakımdan, Temsilciler Meclisinin müstakil bir Dilekçe Komisyonu olamaz.

Mâruzatım bu kadar efendim.

BAŞKAN — Turan Güneş.

GÜNEŞ TURAN — Sayın arkadaşlar, Yüksek Meclisinin bir Dilekçe Komisyonu olmasında ısrar edecek değilim. Yalnız İktüzüğü hazırlayan Komisyon Sözcüsü arkadaşlarımızın bir sözünü, ehemmiyetli telâkki etmekteyim. Dilekçe Encümeninin kurulmaması vatandaşın Büyük Millet Meclisine Dilekçe vermek hakkını kaldırmak değildir. Her meclis, anayasalarında yazılsa da yazılmasa da, vatandaşların verdikleri dilekçelere itibar etmeye nevama mecburdur. Ama bu parlamento tarafından tanzim edilecek bir mükellefiyet ve bir vazife ve hak olacak değildir. Binaenaleyh bu hak sadece Millî Birlik Komitesince kullanılabilir. Bilfarz müşterek bir komisyon tarafından kullanılacak deniyorsa, bendeniz bu konuya iştirak ediyorum. Ama bu hak Kurucu Meclisin bilvasıta Dilekçe Encümeninin olacağı gibi bir karara ilerde varmamak için bir nevi vaid telâkki ediyorum.

Bir kelime daha ilâve etmeme müsaade bu-

yurmanızı rica edeceğim. Dilekçe Encümeni, ten-
sip buyuracağınız şekilde kurulacak; Kurucu
Meclisin veya Millî Birlik Komitesinin Dilekçe
Encümeni, mabihüttatbik, lâzımülifa ve icra bir
kararı icrayı ibram edemez. Böyle olduğu içindir
ki, meclislerin hukukî yetkilerinden olmaktan da-
ha ziyade, onların haber alabilmelerine mâtuf bir
müessese mahiyetini arz etmektedir. Şayet ilerde
Kurucu Meclisin İktüzüğünde bu husus tanzim
edilecekse bu encümenin bu mahiyeti nazara alınarak ve ona duyulan ihtiyaç düşünülerek tanzim
edilmelidir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere tak-
ririni gelmiş bulunmaktadır. Yalnız daha evvel söz
aldığı halde konuşmamış bir arkadaşımız var.
Ona da söz verdikten sonra bu takriri reylerinize
arz edeceğim.

Buyurun, Muhittin Gürün.

GÜRÜN MUHİTTİN — Efendim, Sayın Nü-
vit Yetkin arkadaşımız tereddütlerimi izale ede-
mediler. Bu da şundan: Buyurdular ki, bir Büt-
çe Komisyonu kurduk, bu komisyon 1961 yılı
bütçesini ve hesabı katileri müzakere edecek.
Halbuki, 23 ncü madde, kurulan Bütçe Komis-
yonunun sadece bütçeyi müzakere edeceğini ifa-
de ediyor. Hesabı katileri bu komisyonun gö-
revi dışında kalıyor. Daha evvel de arz edildi-
ği gibi, hesabı katiler hususunda; esbabı mucibe
olarak, Bütçe Komisyonuna seçilen 10 arka-
daştan istifade imkânını sağlamak için bir Kar-
ma Komisyon, 10 arkadaştan müteşekkil bir
muhtelit teşekkül kurmak üzere ileri sürülüyor.
Maliye Komisyonu için 15 kişi az görülürse,
görülüyorsa, tensibinizle buradaki üyelerin
sayısı 20 - 25 e çıkarılabilir. Binaenaleyh, ben-
deniz bu muhtelit komisyon kurmanın zarure-
tini anlayamadım.

İkincisi; nısap meselesini izah ettiler, dedi-
ler ki, gayet basit 15 kişilik bir komisyon, eğer
12 kişi olurlarsa toplanacaktır. Pekâlâ, Bütçe
Komisyonu iştirak etmedi 10 kişi bir araya gel-
di toplandı. Ekseriyet var. Nerede kaldı bunun
muhtelitliği? Bunun muhtelitlik vasfını muha-
faza etmek için durumuna göre bir nısabın da
olması icabeder, tahmin ederim.

Diğer meseleye gelince; eski İktüzüğün 126
ncü maddesi Bütçe Encümeninin tetkik edeceği
işleri saymıştır. Muvazenei Umumiye Kanuniy-

le, munzam ve fevkalâde tahsisat ve fasıllar
arasındaki münakale, Devlet varidatıyla ilgili
kanunlar ve bunların tefsiri Bütçe Encümeni-
nin vazifesi meyanındadır. Bunların dışında ka-
lan malî hususlar Maliye Komisyonuna verili-
yor. Çünkü Maliye Komisyonu hususi olarak
kurulmaktadır. Bu takdirde Bütçe Encümeni-
nin vazifeleri ne duruma gelecektir? Bu sebep-
lerle tereddütümün yerinde olduğunu görüyor-
sunuz.

BAŞKAN — Arkadaşlarımız konuştular. Ki-
fayet takriri var okuyoruz:

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Durum aydınlanmıştır. Müzakerelerin kifa-
yetini teklif ederiz.

Suphi Baykam Şeref Bakşık Şinasi Özdenoğlu
Fikret Pamir

BAŞKAN — Fifayeti yüksek oylarınıza arz
ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul
edilmiştir.

Şimdi verilmiş olan takrirleri Yüksek Mec-
lise arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

İktisadi Devlet Teşekkülleri bilânçoları ile
kâr ve zarar hesaplarının, Bütçe Komisyonu hü-
viyeti ile kurulacak müstakil bir komisyonda
tetkik edilmesi ve Kurucu Meclis (Meclisler)
Umumi Heyeti tarafından ibra olunması.

Kınık Nuri

Yüksek Başkanlığa

9 ncü maddenin sonndan bir evvelki fıkrasının
aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif
ederim :

«Akçalı işlere ait teklifler ayrıca Maliye Ko-
misyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna
seçilen Temsilci Meclis üyelerinden müteşekkil
karma komisyonda ve yukarıda gösterilen ko-
misyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili tek-
lifler akçalı işlerden değil ise İçişleri Komisyo-
nunda görüşülür.»

Ergin Sait Naci

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi üyelerinin vatandaş nezdindeki temsil yetkilerini kullanmak, onların
dertlerine yakından cevap verip Millî Birlik
nezdinde teşekkül eden Dilekçe Komisyonunun
da işlerini hafifletmek amacıyla ve ilerde her

iki komisyon birleştirilmek şartıyla Temsilciler Meclisinin de bir Dilekçe Komisyonuna kavuşturulması ve 9 neu maddenin bu yolda tadilini arz ve teklif ederim.

Akdağ Burhan

Yüksek Başkanlığa

Arz edilen şifahi sebeplere binaen, Temsilciler Meclisi için 12 kişilik bir Dilekçe Komisyonu ihdas edilerek, bu konuda M. B. Komitesi ile Temsilciler Meclisinin karşılıklı durumlarının Kurucu Meclis İctüzüğüne bırakılmasını arz ve teklif ederim.

Alp Kuran

Yüksek Başkanlığa

9 neu maddeye «17 - Dilekçe Komisyonu (12 üye)» şeklinde bir fıkra eklenerek, Dilekçe Komisyonu teşkil edilmesi hususunun oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Emin Soysal

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

9 neu maddenin sondan bir evvelki fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Muhittin Gürün

(Yukarda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili teklifler, akçeli işlerden ise Maliye Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İçişleri Komisyonunda görüşülür.)

BAŞKAN — Efendim, bu verilen takrirler üç grupta toplanıyor; 1 neisi bir komisyon kurulması, 2 neisi 9 neu maddede, sondan bir evvelki fıkranın değiştirilmesi, 3 neüsü Dilekçe Komisyonu hakkında olmak üzere.

Şimdi, bu takrirleri tekrar okuyarak oya sunacağım.

(Nuri Kınık'ın, İktisadi Devlet Teşekkülleriyle ilgili takriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takriri oya sunuyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir, efendim.

(Alp Kuran'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Aynı mahiyette, yani Dilekçe Komisyonunun teşkili hakkındaki takrirleri oyunuzla arz ediyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Efendim, şimdi Sait Naci Ergin ve Muhittin Gürün'ün takrirleri var. Mahiyetleri birbirin-

den kısmen farklıdır. Onun için ayrı ayrı okuyup oylarınıza arz edeceğiz.

(Ergin Sait Naci'nin önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Encümen iltihak ediyor mu? BU RAPOR SÖZCÜSÜ YETKİN NÜVİT — İltihak etmiyoruz.

(Sait Naci Ergin'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu teklifi reylerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul buyurmayanlar... Kabul edilmemiştir.

(Muhittin Gürün'ün önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Alp Kuran'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Bu duruma göre 9 neu maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Temsilciler Meclisi üyeleri Meclise katıldıkları gün komisyonların seçimine yardım olmak üzere meslek, ihtisas ve tahsillerini gösterir kısa hal tercümelerini ve katılmak istedikleri komisyonları bildiren birer belgeyi Temsilciler Meclisi Başkanlık Divanına verirler.

Anayasa, Seçim Kanunu ve Bütçe komisyonları dışındaki komisyonların üye aday listeleri Temsilciler Meclisi Başkanlık Divanı tarafından 3 gün içinde tesbit olunarak üyelere dağıtılır.

Komisyonların üye seçimi, aday listelerinin Meclis üyelerine dağıtılmasını takibeden ilk birleşimde yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Olmadığına göre maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Her komisyon kendisine bir başkan ile bir sözcü, bir kâtip ve gerekirse bir başkanvekili ile özel sözcüler seçer.

Başkanın mazereti halinde komisyona varsa başkanvekili, yoksa sözcü başkanlık eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

MADDE 12. — Bir komisyonda kapalı oturum yapılmasını ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir. Kapalı oturuma karar verildiği takdirde, oturumda ilgili bakan veya onun tensibedeceği uzmanlarla Kurucu Meclis üyelerinden başkası bulunamaz.

Kapalı oturum yapılması, görüşmelerin sır olarak saklanması söz verilmek demektir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Seçim Kanunu Komisyonu Seçim kanunu tasarisını, Anayasa Komisyonu ise Anayasa tasarisını en geç 10 Mart 1961 gününe kadar karara bağlayıp gerekçesiyle birlikte Temsilciler Meclisine vermeye mecburdurlar.

Bu müddet içinde bitirilmeyen tasarı haliyle Temsilciler Meclisi gündemine alınarak müzakeresine başlanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonları lüzumunda kuracakları alt komisyonların çalışmalarına katılmak için sayıları 10 u geçmemek üzere Temsilciler Meclisinden üye seçilmesini isteyebilir ve bu seçime aday gösterebilirler.

Bu suretle seçilen üyeler, iştirak ettikleri alt komisyonun raporlarının komisyonlardaki görüşülmesine katılabilirler, ancak oy kullanamazlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?
FEYZİOĞLU BEDİ — Efendim, bu madde, Anayasa ve Seçim komisyonlarına, vazifelerinin önemi ve bilhassa müstaceliyeti dolayısıyla, ayrı komisyon, alt komisyon kurma hakkını vermektedir. Kanaatimce, işinin müstaceliyeti bakımından Bütçe Komisyonu daha sıkışık durumdadır. Çünkü, bundan evvelki parlamento usulünde, üç ay evvelden Meclise sunulan bütçe tasarısı henüz Meclise tevdi edilmemiştir. Bu itibarla Bütçe Encümeni bir aydan kısa bir zaman içinde vazifesini ikmal durumunda bulunmaktadır.

Bunun Kurucular Meclisi İçtüzüğünde yer alacağı ifade olunuyorsa da, nasıl ki Bütçe Komisyonuna Temsilciler Meclisinden 10 üyenin

katılacağı Temsilciler Meclisi İçtüzüğünde yer almış bulunmaktadır. Burada da Temsilciler Meclisinden 10 üye seçilerek Bütçe Encümeninde bir tâli komisyon teşkili ve bu suretle Bütçe Komisyonunun takviyesi, şu dar zamana rasihyan 1961 bütçesi dolayısıyla encümen vazifelerini tahfif edeceği gibi, ileride bu üyeler Maliye Komisyonuna iltihak eder. Şimdi bu Bütçe Encümeninin vazifesini ifa etmek bakımından faydalı olabilecektir. Bu hususta hazırladığım ufak bir takriri arza müsaadelerinizi rica edeceğim.

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON BAŞKANI İSMET GİRİTLİ — Efendim, malûmunuz olduğu üzere, Bütçe Encümeni, Kurucu Meclisin bir komisyonudur. Bizim komisyonumuz da bunu nazara alarak Bedî Feyzioğlu arkadaşımızın noktai nazarından hareket etmek üzere bir kolaylık olsun diye Bütçe Komisyonunun tâli bir komisyon olarak, daha doğrusu Temsilciler Meclisinden 10 u geçmemek üzere üye seçebileceğini kabul etmiş bulunmaktadır.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı? Olmadığına göre bir takrir var onu okuyacağız.

Yüksek Başkanlığa

İçtüzük teklifinin 14 ncu maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim :

Madde 14. — Anayasa, Seçim Kanunu ve Bütçe komisyonları, lüzumunda kuracakları alt komisyonların çalışmalarına katılmak için sayıları 10 u geçmemek üzere Temsilciler Meclisinden üye seçilmesini isteyebilir ve bu seçime aday gösterebilir.

Bedî Feyzioğlu

FEYZİOĞLU BEDİ — Bir noktayı arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

FEYZİOĞLU BEDİ — Efendim, İçtüzük Komisyonunun teklifi meseleyi halledebilir, fakat bendenizin bu madde vesilesiyle arzum; Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonları hususunda, asıl vazifelerin ifası ve bunların müddeti için ilgili hükümlerin Kurucu Meclis İçtüzüğüne konulmasıyla beraber, Temsilciler Meclisinden 10 kişinin katılabilmesine mütedair hüküm de bu Temsilciler Meclisi İçtüzüğüne vaz'edilmiştir.

Kurucu Meclis İktüzüğüne aynı hükmün konulmasını, bir arkadaşımızın biraz evvel dedikleri gibi, bir vait şeklinde görüyorsa komisyon, bu takdirde mesele Kurucu Mecliste de halledilebilir efendim.

BAŞKAN — Efendim, takririnizi geri mi alıyorsunuz?

FEYZİOĞLU BEDİİ — Evet efendim; bu mesele Kurucu Mecliste görüşülebilir.

BAŞKAN — Efendim, arkadaşımız takririni geri almış bulunuyor.

Maddeyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

MADDE 15. — Anayasa Komisyonu Anayasanın tümü üzerindeki görüşmeler sona erince Seçim Kanununu ilgilendiren Anayasa hükümlerini öncelikle görüşür ve komisyonun kurulduğundan başlayarak en geç 3 hafta içinde bu konulardaki kararlarını Seçim Kanunu Komisyonuna yazı ile bildirir.

BAŞKAN — Madde Hakkında söz isteyen?... Buyurun Hamza Eroğlu...

EROĞLU HAMZA — Söz alışımin asıl sebebi hazırlanan teklifle İktüzük Komisyonunun Huzuruna getirdiği metin arasındaki farktır.

Teklif; «Anayasa Komisyonu seçim sistemi hakkındaki görüşünü toplantıya başladığı tarihten itibaren dört hafta içinde müzakere edip karara bağlar ve Seçim Kanunu Komisyonuna yazı ile bildirir.» şeklindedir. Teklifte yer alan bu hüküm, belki müddeti biraz uzun olmakla beraber, her halde enteresan bir hüküm olarak kabul edilmiştir. İktüzük Komisyonunun metninde Seçim Kanunu ile ilgili hükümlerin hemen ele alınacağı yer almamaktadır. Komisyonun bu hususta bizi aydınlatmasını rica edeceğim.

KOMİSYON BAŞKANI GİRİTLİ İSMET — Efendim dahha evvelki teklifte 4 haftalık müddetin bizim komisyonca 3 haftaya indirilmesinde herhangi bir husus veya esrarengiz bir sebep mevcut değildir. Sebep şudur; daha evvel hazırlanan İktüzüğü teklifinde bu müddet 8 nei maddede 3 hafta olarak yer almıştı. Halbuki Temsilciler Meclisi teklifinde 4 hafta olarak kabul edilmiştir. Bu ayrılığı kaldırmak istedik. Sebep sadece budur.

BAŞKAN — Buyurun Hamza Eroğlu.

EROĞLU HAMZA — Muhterem arkadaşlar; iki metin arasında fark vardır. Dikkatle okunmasını rica edeceğim. Birinde «Anayasa Komisyonu, seçim sistemi hakkındaki görüşünü toplantıya başladığı tarihten itibaren dört hafta içinde müzakere edip karara bağlar ve Seçim Kanunu Komisyonuna yazıyla bildirir.» denilmektedir. Burada hedef, Anayasa Komisyonunun, seçim sistemi hakkındaki görüşünü Seçim Kanunu Komisyonuna bildirmesidir. İktüzük Komisyonunun teklif ettiği metni ele alalım: «Anayasa Komisyonu, Anayasanın tümü üzerinde görüşmeler sona erince, Seçim Kanununu alâkalandıran Anayasa hükümlerini öncelikle kararlaştırır.» denmektedir. Yani, burada mevzu bahis edilen husus seçim sistemi ile alâkalı seçim sistemi ile ilgili olmak üzere ve seçim sistemini de kapsıyan, Seçim Kanununu da ilgilendiren Anayasa hükümleridir.

«Komisyonun kuruluşundan başlayarak, en geç üç hafta içinde bu konulardaki kararlarını Seçim Kanunu Komisyonuna yazı ile bildirir.»

Fark açıktır. Komisyon sözcüsü olarak arkadaşımız burada noktai nazarını açıklarken; üç hafta veya 4 hafta olması hususunda bir esrarengizlik olmadığını ifadeye kalkışmıştır ki, bu da bizi temin etmekten uzak kalmıştır.

KOMİSYON BAŞKANI GİRİTLİ İSMET — Efendim özürler dilerim, tekrar huzurunuzu işgal ediyorum. Demin de arz etmiştim, Kurucu Meclis İktüzüğünde yer alan müddet aynen buraya da alınmaktadır. Kurucu Meclis İktüzüğünde bu hüküm vardır ve orada; «tümü üzerindeki görüşmeler sona erince» deniyor. Tümü mevzu bahsolunca, evleviyetle seçim sistemi de içine girer ve daha şâmil bir ifadedir. Bu da koyduğumuz müddetle daha kısa zamanda huzurunuza getirmeyi sağlayacaktır.

Biz Kurucu Meclis İktüzüğündeki 8 nei maddeyi buraya aldık, kendiliğimizden bir şey yapmadık, Amerika'yı da keşfetmedik.

KURAN ALP — İsmet Giriitli arkadaşımız izahatta bulundular. Hakikaten Anayasa ve Seçim Kanunu ile ilgili hükümler üzerinde Anayasa Komisyonunun evleviyetle karar vermesi lâzımgeldiği kanaatindeyim. Ben sadece İsmet Giriitli arkadaşımızın noktai nazarına iştirak ettiği mi bildirmekle yetiniyorum.

BAŞKAN — Necip Bilge.

BİLGE NECİP — Muhterem arkadaşlarım; Anayasanın Seçim Kanunu ile ilgili noktasına, sadece seçim sistemi ile ilgili olarak değil, başka cihetlerden de bir nazar atmak mümkündür, mesele çift meclis, kaç nüfusa bir mebus seçileceği hususu, seçim yeterliği meselesi ne olacaktır?.. Bu mevzular da Seçim Kanunu ile ilgili Anayasa hükümleridir. Bu bakımdan İçtüzüğün bu şekilde formüle edilmiş olması daha uygundur.

BAŞKAN — Şefik İnan.

İNAN ŞEFİK — Efendim, benden önce konuşan arkadaşımızın belirttiği gibi, Seçim Kanunu Komisyonu olarak, Anayasa Komisyonunun mütalâasına ışık tuttuğumuz husus sadece seçim sistemi meselesi olmamıştır. Hattâ yazı ile Anayasa Komisyonuna sorular soruldu; bir an evvel mütalâalarının bildirilmesi rica edildi. Bu şekilde müddet üç haftaya indirilmiş oluyor.

Bu itibarla, komisyon olarak, bize madde bu şekilde olduğu gibi, müsaadenizle böylece kabul edilsin.

BAŞKAN — Çakıroğlu Selçuk.

ÇAKIROĞLU SELÇUK — Muhterem arkadaşlar, Komisyon Başkanının konuşması ben-

denizi yüksek huzurunuzla çıkartmaya sebeb olmuştur, beni mazur görmenizi rica edeceğim.

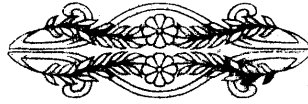
Muhterem arkadaşlar, elde bir Kurucu Meclis Tüzük tasarısı vardır. Gönül isterdi ki, Komisyon Başkanı arkadaş buraya çıktığı zaman görüşmekte olduğumuz İçtüzük tasarısı müzakere edilirken başka tasarıya atıf yapmamış olsun. Vakaa o da bir tasarıdır, değişebilir. Ancak denilebilirdi ki Anayasa Komisyonunun tasarımının tümü üzerindeki konuşmalar bittikten sonra, seçim sistemi üzerine geçilmesi muvafık olur. Komisyon sözcüsü ve Başkanı böyle bir konuşma yapmamışlardır. Onun için bendeniz sözümü daha fazla uzatmıyacağım. 15 nci maddenin aynen kabulünü bendeniz de istirham edeceğim.

BAŞKAN — Söz isteyen var mı? Yok. Tadil teklifi yok. Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, vakit bir hayli ilerlemiştir. (Devam, devam sesleri) yarın saat 15 te toplanmak üzere bugünkü Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 19,00

Temsilciler Meclisi S. SAYISI : 1

Temsilciler Meclisi İctüzüğü teklifi ve İctüzük Komisyonu raporu (2/2)

İctüzük Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

İctüzük Komisyonu

Esas No. : 2/2

Karar No. 2

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuzca hazırlanan Temsilciler Meclisi İctüzüğü tasarısı gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunuldu.

Gereğine müsaadeleri rica olunur.

İctüzük Komisyonu	İctüzük Komisyonu	Bu rapor Sözcüsü	Kâtip
Başkanı	Başkanvekili	Yetkin Nüvit	Hazer Mehmet
Giritli İsmet	Kümbetlioğlu Hikmet	Üye	Üye
Üye	Üye	Ardıçoğlu Nurettin	Çağa Esat
Aksoy Muammer	Arikan Vedat	Üye	Üye
Üye	Kumrulu Zeki		Oğuz Ahmet
Çelikkbaş Fethi			

GEREKÇE

157 sayılı Kanununun 25 nci maddesi, Temsilciler Meclisinin çalışma tarzı hakkında bir İctüzük yapılmasını âmir bulunmaktadır.

Bu maksadın temini için kurulan komisyonumuza tevdi edilen Temsilciler Meclisi İctüzüğü öntasarısı esas tutulmak suretiyle yapılan görüşmeler sonunda ilişik olarak sunulan tasarı hazırlanmıştır.

12 bölüm ve 63 maddeden ibaret olan tasarrın hazırlanmasında 157 sayılı Kanunla, Anayasa ile Seçim Kanununun kabulü hakkında istihdaf olunan ana prensip ve amaçlar göz önünde tutularak bu amacı sağlayacak hükümler konulmuştur.

Diğer taraftan Bakanlıkları karşılayacak komisyonların kuruluşu tertip ve tanzim edilmiş, gerek komisyon çalışmaları gerekse Temsilciler Meclisi çalışmalarında uygulanacak ve Kurucu Meclisle alakalı Temsilciler Meclisi çalışmalarını düzenleyecek hükümler de, Kurucu Meclis İctüzüğünde nazara alınması gereken hususlar da teemmül edilmek suretiyle her iki tüzüğün ahenginin teminine dikkat edilmiştir.

Tasarının 1 nci bölümü, Meclisin kuruluşuna ait maddeleri ihtiva etmektedir. Bu bölüme konulan hükümler Meclisin ilk toplantılarında teemmüllere ve Büyük Millet Meclisi Tüzüğüne uyularak yerine getirilmiştir. Ancak 157 sayılı Kanunun verilmesini emreylediği mal beyannameleri-

nin hazırlanmasını zamana olan ihtiyacı göz önünde tutularak 30 günlük bir müddet konulmuştur. (Madde 6)

2 nci bölümün 7 ve 8 nci maddeleri Anayasa, Seçim Kanunu ve Bütçe Komisyonları seçimine taallük edip 157 sayılı Kanunun bu hususta koyduğu hükümlerin yerine getirilmesine mâuttur. Esasen bu bölüm hükümleri de 157 sayılı Kanun tatbik edilerek yerine geçirilmiştir.

9 - 23 ncü maddelerde tesbit olunan hükümlerle Komisyonların münferit ve müşterek görevlerini tanzime ve kolaylaştırmaya dikkat olunmuştur.

3 ncü bölüme 157 sayılı Kanun göz önünde tutularak kanun tekliflerinin ne suretle yapılacağı- nı gösteren hükümler konulmuştur.

4 ncü bölüm, bilhassa Anayasa ile Seçim Kanununun bir an evvel çıkarılmasını hedef tutan 157 sayılı Kanunun bu husustaki prensiplerini teyitten ibaret ve bunların görüşülmesine taallük eden hükümlerdir.

5 nci bölüm, gündemin düzenlenmesiyle ilgili olup bu bölümde de 157 sayılı Kanunun, Anayasa ve Seçim Kanununun acele çıkarılmasını emreden hükmüne uyulmuştur.

6 nci bölüm, birleşmelere ait olup toplantı ve kara mısaplarıyla müzakere sırasında Hükümet ve Bakanlıklar adına bulunacak sorumlu daire âmirlerini ve bunların müzakerelere katılmalarını ve müzakerelerin bunların katılmaması yüzünden gecikmeye uğramamasını sağlayacak maddelerden ibarettir.

Yüksek Meclisin teşkiline âmîl olan gayeden uzaklaşılmasını sağlamak için bu bölüme görüşmelerin çabuklaştırılmasını temin edecek hükümlerin ilâvesinde fayda görülmüştür.

7 nci bölüm, kanunların görüşülmesiyle ilgili maddelerden ibarettir. Bu bölümde 157 sayılı Kanunun Devlet bütçesiyle ilgili olarak koyduğu prensipler de göz önünde tutulmuştur.

157 sayılı Kanunun yürütme organının denetlenmesine ilişkin 2 nci maddesi ile 37 nci maddenin son fıkrası hükmü göz önünde tutularak 8 nci bölümde yalnız soru müessesesinin tanzimine ait esaslar kabul edilmiştir.

9 ncü bölüm, yukarıki bölümde belirtildiği gibi 157 sayılı Kanunun hükümlerine uygun genel görüşme esasları tesbit olunmuştur.

10 ncü bölümde Bakanlar hakkında cezalı veya akçalı sorumluluktan yapılacak Meclis soruşturması esaslarını kapsamaktadır.

Bu hükümlerin tanziminde 1 sayılı Kanun ile 157 sayılı Kanunun kabul ettiği esaslar dikkate alınmıştır. Ancak 57 nci madde Meclisin belli bir konu hakkında doğrudan doğruya bilgi edilmesiyle ilgili inceleme ve araştırma komisyonu kurulmasını sağlamak maksadiyle konulmuştur.

11 nci bölüm, Meclis üyelerinin izinleriyle ilgilidir.

Bu tüzükte eksik kalan hükümler hakkında, tüzüğe ayrıca bir madde ilâvesine ihtiyaç ve zaruret duyulmamıştır. Böyle hallerde 157 sayılı Kanunun 25 nci maddesi esasen yol göstermektedir.

Komisyonumuza verilen tasarrımın 62 nci maddesinde yer alan ve partiler, grupu ile sözcülerine taallük eden hüküm, bu konunun 157 sayılı Kanunun 3 ncü maddesiyle halledilmiş olması itibariyle kaldırılmış ve bu hususta başkaca bir hüküm sevkine lüzum görülmemiştir.

TEMSİLCİLER MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ
TEKLİFİ

Temsilciler Meclisi İktüzüğü

1 NCI BÖLÜM

Meclisin Kuruluşu

MADDE 1. — Kuruluş amaç ve görevi 13 . 12 . 1960 tarihli ve 157 sayılı Kanunda gösterilmiş ve üyeleri 158 sayılı Kanuna göre seçilmiş olan Temsilciler Meclisi bu İktüzük hükümleri gereğince görevini yapar.

MADDE 2. — Temsilciler Meclisinin ilk toplantısına üyelerden en yaşlısı başkanlık eder. En genç iki üye geçici olarak kâtiplik görevini yapar.

Hangi üyenin en yaşlı ve hangilerinin en genç oldukları önceden Millî Birlik Komitesi Sekreterliğince tesbit edilir.

MADDE 3. — Birleşim, Meclisin bir gün içindeki toplantılarıdır. Oturum her birleşimin dinlenme ile aralanan kesimlerinden her biridir.

MADDE 4. — Temsilciler Meclisi üyeleri, ilk toplantıda 157 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 2 nci fıkrasında gösterilen şekilde ve soyadları alfabe sırasına göre andiçerler.

Sonradan Meclise katılan üyeler buldukları ilk oturumda andiçerler.

MADDE 5. — Temsilciler Meclisi ilk toplantısını takibeden üçüncü günde toplanarak, gizli oyla, bir başkan, iki başkanvekili, dört kâtip ile iki idareci üyeden ibaret Başkanlık Divanını seçer. Başkan, tarafsız olan üyeler arasından seçilir.

Divan Başkanı, Başkanvekilleri, Kâtipler ve İdareci Üyeler için ayrı ayrı oya başvurulur. Seçimde mevcudun yarısından fazlasının oyunu alanlar seçilmiş sayılırlar. İlk oylamada seçilme nisabının dolmaması sebebiyle sonuç alınmazsa ikinci defa oylamaya geçilir. İkinci oylamada da netice elde edilmezse üçüncü oylamada en fazla oy alanlar sıra ile seçilmiş sayılır. Oylarda eşitlik olursa ad çekme yapılır.

MADDE 6. — Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanıyle başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı, Başkanlık Divanınca 5440 sayılı Kanu-

İKTÜZÜK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Temsilciler Meclisi İktüzüğü

1 NCI BÖLÜM

Meclisin kuruluşu

MADDE 1. — Kuruluş amaç ve görevi 13 . 12 . 1960 tarihli ve 157 sayılı Kanunda gösterilmiş ve üyeleri 158 sayılı Kanuna göre seçilmiş olan Temsilciler Meclisi 157 sayılı Kanun ile bu İktüzük hükümleri gereğince görevini yapar.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Teklifin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Temsilciler Meclisi üyeleri, vazifeye mal beyanıyle başlarlar ve görevlerinin sonunda mal beyanı ile ayrılırlar. Beyan kâğıdı, Başkanlık Divanınca 5440 sayılı Kanuna

Teklif

na uygun şekilde hazırlanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır.

Beyan kâğıdı, vazifeye başlandığı ve görevin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 10 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

2 NCI BÖLÜM

Komisyonlar

MADDE 7. — Başkanlık Divanı seçiminin yapıldığı toplantıda, yirmi üyeden kurulu bir Anayasa Komisyonu ile aynı sayıda üyesi olan bir Seçim Kanunu Komisyonu gizli oyla seçilir. Seçim sonunda en fazla oy alanlar sırası ile seçilmiş sayılırlar.

Komisyonlar aynı günde, Temsilciler Meclisinin Başkanvekillerinden birisinin başkanlığında toplanarak yukardaki usule göre Başkan, Başkanvekili ve sözcülerini seçerler. Bu komisyonların üyeleri komisyonlardaki vazifeleri sona ermeden başka komisyonlarda vazife alamazlar.

MADDE 8. — 157 sayılı Kanunun 23 ncü maddesinde sözü geçen Bütçe Komisyonuna katılacak 10 üye yukarıki maddede gösterilen şekilde ve ilk toplantıdan itibaren en geç üç gün içinde seçilir ve bunların adları Millî Birlik Komitesine bildirilir.

MADDE 9. — Temsilciler Meclisinin diğer komisyonları ile bunların üye sayıları aşağıda gösterilmiştir :

- A) Meclis görevleriyle ilgili komisyonlar :
1. Dilekçe Komisyonu (12 üye),
 2. Meclis Hesapları İnceleme ve Sayıştay Komisyonu (10 üye),
- B) Bakanlıklar görevleriyle ilgili komisyonlar :
1. Adalet Komisyonu (14 üye),
 2. Millî Savunma Komisyonu (14 üye),
 3. İçişleri Komisyonu (14 üye),
 4. Dışişleri Komisyonu (10 üye),
 5. Maliye Komisyonu (10 üye),
 6. Millî Eğitim ve Basın - Yayın Komisyonu (14 üye),
 7. Bayındırlık Komisyonu (10 üye),

İçtüzük Ko.

uygun şekilde hazırlanarak bastırılır ve üyelere dağıtılır.

Beyan kâğıdı, vazifeye başlandığı ve görevin sona erdiği tarihlerden itibaren en geç 30 gün içinde Meclis Başkanlığına verilir.

2 NCI BÖLÜM

Komisyonlar

MADDE 7. — Başkanlık Divanı seçiminin yapıldığı toplantıda, yirmi üyeden kurulu bir Anayasa Komisyonu ile aynı sayıda üyesi olan bir Seçim Kanunu Komisyonu gizli oyla seçilir. Seçim sonunda en fazla oy alanlar sırası ile seçilmiş sayılırlar.

Komisyonlar aynı günde, Temsilciler Meclisinin Başkanvekillerinden birisinin başkanlığında toplanarak yukardaki usule göre Başkan, Başkanvekili ve yeter sayıda sözcü seçerler. Bu komisyonların üyeleri komisyonlardaki vazifeleri sona ermeden başka komisyonlarda vazife alamazlar.

MADDE 8. — Teklifin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Temsilciler Meclisinin diğer komisyonları ile bunların üye sayıları aşağıda gösterilmiştir :

1. Adalet Komisyonu (15 üye),
2. Millî Savunma Komisyonu (15 üye),
3. İçişleri Komisyonu (15 üye),
4. Dışişleri Komisyonu (10 üye),
5. Maliye Komisyonu (15 üye),
6. Millî Eğitim Komisyonu (12 üye),
7. Bayındırlık Komisyonu (12 üye),
8. Ticaret Komisyonu (10 üye),
9. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu (10 üye),
10. Tarım Komisyonu (12 üye),
11. Gümrük ve Tekel Komisyonu (10 üye),
12. Ulaştırma Komisyonu (10 üye),
13. Çalışma Komisyonu (10 üye),
14. Sanayi Komisyonu (10 üye),

Teklif

8. Ticaret, Gümrük ve Tekel Komisyonu (14 üye),
9. Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu (10 üye)
10. Tarım Komisyonu (14 üye),
11. Ulaştırma Komisyonu (10 üye),
12. Çalışma Komisyonu (7 üye),
13. Sanayi Komisyonu (10 üye),
14. İmar ve İskân Komisyonu (10 üye).

Gerektiğinde başka komisyonlar kurulabileceği gibi mevcut komisyonlardan bazıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı Genel Kurulca değiştirilebilir.

Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili teklifler, akçeli işlerden iseler Maliye Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İçişleri Komisyonunda görüşülür.

İçtüzükle ilgili işlere Adalet Komisyonunda bakılır.

MADDE 10. — Temsilciler Meclisi üyeleri, Meclise katıldıkları gün, komisyonların seçimine yardım olmak üzere meslek, ihtisas ve tahsillerini gösterir kısa hal tercümelerini ve katılmak istedikleri komisyonları bildiren birer belgeyi Temsilciler Meclisi Başkanlık Divanına sunulmak üzere Milli Birlik Komitesi Sekreterliğine verirler.

Anayasa, Seçim Kanunu ve Bütçe komisyonları dışındaki komisyonların üye aday listeleri Meclis Başkanı ile Başkanvekilleri ve 157 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde adları yazılı teşekküllerden yargı organları, üniversiteler öğretmen teşekkülleri temsilcileriyle iller, C. H. P. C. K. M. P: temsilcileri arasından Başkanlık Divanı huzurunda ayrı ayrı ad çekme suretiyle seçilecek birer üyenin iştirakiyle teşekkül edecek kurul tarafından tesbit olunur. Buna göre hazırlanacak aday listeleri bastırılarak bütün üyelere dağıtılır.

Yukarıki fıkrada yazılı ad çekme suretiyle yapılacak seçim, Başkanlık Divanının kurulduğu gün yapılır. Adayları tesbit edecek kurul ise, işini en geç üç günde bitirir.

Komisyonların üye seçimi aday listelerinin Meclis üyelerine dağıtılmasını takibeden ilk birleşimde yapılır.

İçtüzük Ko.

15. İmar ve İskân Komisyonu (10 üye),
16. Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu (10 üye).

Bu komisyonlara kâtiplik yapmak üzere yeterli kadar memur verilir.

Gerektiğinde Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi mevcut komisyonlardan bazıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir.

Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili teklifler, akçeli işlerden ise Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyonunda, bundan başka bütün teklifler İçişleri Komisyonunda görüşülür.

İçtüzükle ilgili işlere Adalet Komisyonunda bakılır.

MADDE 10. — Temsilciler Meclisi üyeleri Meclise katıldıkları gün komisyonların seçimine yardım olmak üzere meslek, ihtisas ve tahsillerini gösterir kısa hal tercümelerini ve katılmak istedikleri komisyonları bildiren birer belgeyi Temsilciler Meclisi Başkanlık Dvanına verirler.

Anayasa, Seçim Kanunu ve Bütçe Komisyonları dışındaki komisyonların üye aday listeleri Temsilciler Meclisi Başkanlık Divanı tarafından 3 gün içinde tesbit olunarak üyelere dağıtılır.

Komisyonların üye seçimi, aday listelerinin Meclis üyelerine dağıtılmasını takibeden ilk birleşimde yapılır.

Teklif

MADDE 11. — Her komisyon kendisine bir başkan ile bir sözcü ve gerekirse bir başkanvekili ile özel sözcüler seçer.

Başkanın mazereti halinde komisyona varsa başkanvekili, yoksa sözcü başkanlık eder.

MADDE 12. — Bir komisyonda kapalı oturum yapılmasını ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir. Kapalı oturuma karar verildiği takdirde, oturumda ilgili bakan veya onun tensibedeceği uzmanlarla komisyon üyelerinden başkası bulunamaz.

Kapalı oturum yapılması, görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz verilmek demektir.

MADDE 13. — Seçim Kanunu Komisyonu Seçim kanunu tasarısını, Anayasa Komisyonu ise Anayasa tasarısını en geç 10 Mart 1961 gününe kadar karara bağlayıp gerekçesiyle birlikte Temsilciler Meclisine vermeye mecburdurlar.

Bu müddet içinde bitirilemeyen tasarı haliyle Temsilciler Meclisi gündemine alınarak müzakeresine başlanır.

MADDE 14. — Anayasa Komisyonu lüzumunda kuracağı tâli komisyonların çalışmalarına katılmak için sayıları 10 u geçmemek üzere Temsilciler Meclisinden üye seçilmesini isteyebilir ve bu seçime aday gösterebilir.

Bu suretle seçilen üyeler, iştirak ettikleri Tâli Komisyonun raporlarının Anayasa Komisyonundaki görüşülmesine katılabilirler.

MADDE 15 — Anayasa Komisyonu seçim sistemi hakkındaki görüşünü, toplantıya başladığı tarihten itibaren dört hafta içinde müzakere edip karara bağlar ve Seçim Kanunu Komisyonuna yazı ile bildirir.

MADDE 16. — Seçim Kanunu Komisyonu, kanunun tümü üzerindeki müzakereyi bitirince, seçmen kütüklerine ait hükümleri öncelikle müzakere ederek ayrı bir kanun tasarısı halinde Temsilciler Meclisine sunar.

MADDE 17. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonları, müzakere ettikleri kanunun vuzu-

İçtüzük Ko.

MADDE 11. — Her komisyon kendisine bir başkan ile bir sözcü, bir kâtip ve gerekirse bir başkanvekili ile özel sözcüler seçer.

Başkanın mazereti halinde komisyona varsa başkanvekili, yoksa sözcü başkanlık eder.

MADDE 12. — Bir komisyonda kapalı oturum yapılmasını ilgili bakan yahut komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir. Kapalı oturuma karar verildiği takdirde, oturumda ilgili bakan veya onun tensibedeceği uzmanlarla Kurucu Meclis üyelerinden başkası bulunamaz.

Kapalı oturum yapılması, görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz verilmek demektir.

MADDE 13. — Teklifin on üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonları lüzumunda kuracakları alt komisyonların çalışmalarına katılmak için sayıları 10 u geçmemek üzere Temsilciler Meclisinden üye seçilmesini isteyebilir ve bu seçime aday gösterebilirler.

Bu suretle seçilen üyeler, iştirak ettikleri alt komisyonun raporlarının komisyonlardaki görüşülmesine katılabilirler, ancak oy kullanamazlar.

MADDE 15. — Anayasa Komisyonu Anayasanın tümü üzerindeki görüşmeler sona erince Seçim Kanununu ilgilendiren Anayasa hükümlerini öncelikle görüşür ve komisyonun kurulundan başlayarak en geç 3 hafta içinde bu konulardaki kararlarını Seçim Kanunu Komisyonuna yazı ile bildirir.

MADDE 16. — Seçim Kanunu Komisyonu seçmen kütükleriyle ilgili hükümleri öncelikle görüşerek hazırlar.

Bu hükümleri ayrı bir tasarı halinde Temsilciler Meclisine sunabilir.

MADDE 17. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonları, bir konunun aydınlatılması baki-

Teklif

ha kavuşması bakımından diğer komisyonun görüşünü ve kararını almaya ihtiyaç görürlerse, bu hususu yazı ile sorabilecekleri gibi, görüş teatisinde bulunmak üzere müşterek toplantı da teklif edebilirler.

Diğer komisyon sorulan hususlar hakkında varılmış kararları rapor halinde gönderir. Müşterek toplantıya mutabakat kararı alınırsa iki komisyon görüş teatisi için Anayasa Komisyonu Başkanının Başkanlığında toplanır.

MADDE 18. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonlarının müzakereleri zaptolunur.

MADDE 19. — Komisyon gündemleri, komisyonlarca hazırlanır ve bir gün önce bütün Bakanlara ve üyelere ilân olunur. Bununla beraber ivedi bir iş çıkarsa Meclis veya komisyon başkanı özel yollarla da komisyonu tophyabilir.

MADDE 20. — Komisyonlar, her türlü tatil günlerinde de çalışmaya karar verebilirler.

MADDE 21. — Komisyon toplantılarına özürsüz veya izinsiz olarak aralıksız iki gün katılmayanlarla bu suretle devamsızlıkları bir ay içinde beş günü geçenler, komisyonlardan çekilmiş sayılır ve yerlerine yenilerinin seçilmesi için durum derhal Temsilciler Meclisi Başkanlığına bildirilir.

MADDE 22. — Bir komisyonda söz kesilir, kişi özelliği ile uğraşılır ve düzenliği bozacak hareketlerde bulunulursa komisyon başkanı, ilkinde uyarma ve devamı halinde üyeyi, o oturum için, komisyon kararı ile oturumu terke davet eder.

Üye karara uymazsa oturuma ara verir ve karar yerine getirilir. Her iki halde de durum Meclis Başkanlığına bildirilir. Meclis Başkanlığına şikâyet olunan üyeye uyarma cezası verilir.

MADDE 23. — Komisyonlar, üye tam sayısının en az yarısından bir fazlasıyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoluğu ile karar verir.

Ancak, Dilekçe Komisyonu, üye tam sayısının üçte ikisi ile toplanır ve toplantıya katılanların üçte ikisi ile karar verir.

İçtüzük Ko.

mından diğer komisyonun görüşünü ve kararını almaya ihtiyaç görürlerse, bu hususu yazı ile sorabilecekleri gibi, görüş birliğini sağlamak amacıyla birlikte toplanmayı da teklif edebilirler.

Görüşü sorulan komisyon, bu husustaki fikrini rapor halinde bildirir. Birlikte toplantı teklifi kabul edilirse, iki komisyon Anayasa Komisyonu Başkanının başkanlığında toplanır.

MADDE 18. — Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonlarının görüşmeleri tam olarak zaptolunur ve ses alma aleti ile de tesbit edilebilir.

MADDE 19. — Komisyon gündemleri, komisyon başkanlarınca hazırlanır ve bir gün önce bütün bakanlıklara gönderilir ve üyelere ilân olunur. Bununla beraber ivedi bir iş çıkarsa Meclis veya komisyon başkanı özel yollarla da komisyonu tophyabilir.

MADDE 20. — Teklifin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Komisyon toplantılarına özürsüz veya izinsiz olarak aralıksız üç gün katılmayanlarla bu suretle devamsızlıkları bir ay içinde beş günü geçenler, komisyonlardan çekilmiş sayılır ve yerlerine yenilerinin seçilmesi için durum derhal Temsilciler Meclisi Başkanlığına bildirilir.

MADDE 22. — Bir komisyonda söz kesilir, kişi özelliği ile uğraşılır ve düzenliği bozacak hareketlerde bulunulursa komisyon başkanı, ilkinde uyarır, devamı halinde üyeyi, komisyon kararı ile oturumu terke davet eder. Üye karara uymazsa oturuma ara verir ve karar yerine getirilir.

Her iki halde de durum Meclis Başkanlığına bildirilir. Meclis Başkanlığına şikâyet olunan üyeye uyarma cezası verilir.

MADDE 23. — Komisyonlar, üye tam sayısının en az yarısından bir fazlasıyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoluğu ile karar verir.

Teklif

3 NCÜ BÖLÜM

Kanun teklifleri

MADDE 24. — Kanun teklifi :

Bakanlar Kurulunca teklif edilecek kanun tasarıları Temsilciler Meclisi Başkanlığına verilir. Bu hususta Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 66 ncı maddesi hükmü uygulanır.

Kurucu Meclis üyelerince 157 sayılı Kanunun 19 ncü maddesi gereğince teklif edilecek kanun tasarıları hakkında adı geçen İçtüzüğü'nün 67 ncı maddesi uygulanır.

MADDE 25. — Temsilciler Meclisi Başkanlığına verilen tasarı, komisyon çalışmaları dâhil, Temsilciler Meclisinde en geç 45 gün içinde karara bağlanarak Millî Birlik Komitesine gönderilir. Millî Birlik Komitesi Temsilciler Meclisinden gelen metni aynen kabul etmediği takdirde, Temsilciler Meclisinde yapılacak ikinci görüşme Millî Birlik Komitesindeki görüşme süresinin yarısını geçemez. Ancak bu süre yedi günden az olmaz.

Temsilciler Meclisi Millî Birlik Komitesinin vardığı neticeyi aynen kabul etmediği takdirde tasarı derhal kurulacak karma komisyona verilir.

MADDE 26. — Hükümet, teklif ettiği bir kanun tasarisını Temsilciler Meclisi gündemine alınmadan önce, geri alabilir. Bu husus Millî Birlik Komitesi ve Temsilciler Meclisi Genel Kurullarına bildirilir. Tasarının Temsilciler Meclisi gündemine alınmasından sonra, geri alma ancak Temsilciler Meclisi Genel Kurulunun kararı ile mümkündür.

Bu husustaki karar Temsilciler Meclisi Başkanlığına Millî Birlik Komitesine derhal bildirilir. Bir tasarı Temsilciler Meclisi tarafından karara bağlandıktan sonra Hükümetçe geri alınamaz.

MADDE 27. — Kurucu Meclis üyeleri tarafından teklif edilen kanun tasarılarının, teklif sahipleri tarafından geri alınmak istenmesi halinde de yukardaki madde hükümleri uygulanır.

Teklif sahiplerinden bir kısmının tekliflerini geri almak istemeleri halinde 157 sayılı Kanunun 19 ncü maddesi hükmünü yerine getirmek kaydıyla başka üyeler veya ilgili komisyon tarafından ta-

İçtüzük Ko.

3 NCÜ BÖLÜM

Kanun teklifleri

MADDE 24. — 157 sayılı Kanunun 19 ncü maddesi uyarınca gerek Bakanlar Kurulu, gerek Kurucu Meclis üyeleri tarafından teklif edilen kanun tasarıları Temsilciler Meclisi Başkanlığına verilir.

Kanun tasarılarının tümü ile maddelerinin gerekçeli olması şarttır.

MADDE 25. — Temsilciler Meclisi Başkanlığına verilen tasarı, komisyon çalışmaları dâhil, Temsilciler Meclisinde en geç 30 gün içinde karara bağlanarak Millî Birlik Komitesine gönderilir. Millî Birlik Komitesi Temsilciler Meclisinden gelen metni aynen kabul etmediği takdirde, Temsilciler Meclisinde yapılacak ikinci görüşme Millî Birlik Komitesindeki görüşme süresinin yarısını geçemez. Ancak bu süre yedi günden az olmaz.

Temsilciler Meclisi Millî Birlik Komitesinin vardığı neticeyi aynen kabul etmediği takdirde tasarı derhal kurulacak karma komisyona verilir.

MADDE 26. — Teklifin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Teklifin 27 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif

sarı benimsenebilir. Bu takdirde müzakereye devam olunur.

4 NCÜ BÖLÜM

İvedilik ve öncelikle görüşme

MADDE 28. — Anayasa ve Seçim kanunları tasarıları, Temsilciler Meclisi gündemine alındıktan sonra toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile başka türlü karar verilmedikçe yalnız bu kanun lâyhaları müzakere edilir.

MADDE 29. — İvedilik ve öncelikle müzakere gereken hususlarda Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 5 nci bölüm hükümleri uygulanır.

5 NCI BÖLÜM

Gündem

MADDE 30. — Temsilciler Meclisinin gündemi Başkanlık Divanı'na aşağıdaki sıraya göre düzenlenir :

- a) Başkanlığın Genel Kurula sunuşları,
- b) Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonlarından gelen raporlar,
- c) Karma Komisyon raporları,
- d) Sorular ve genel görüşme,
- e) Tercihan görüşülmesi kararlaştırılan işler,
- f) Haklarında ivedilik kararı verilen işler,
- g) İki defa görüşülecek işler.

e, f, g fıkralarında yazılı işler komisyonlarından Başkanlığa gelme sırası ile görüşülür. Ancak, gerekirse, Genel Kurul bu sırayı değiştirebilir.

Gündem, bir gün önce Başbâkana ve bütün Bakanlara bildirilir.

6 NCI BÖLÜM

Birleşimler

MADDE 31. — Temsilciler Meclisi, başka türlü karar vermedikçe tatil günleri dışında her gün toplanır.

İçtüzük Ko.

4 NCÜ BÖLÜM

İvedilik ve öncelikle görüşme

MADDE 28. — Anayasa ve Seçim Kanunları tasarıları, Temsilciler Meclisi gündemine alındıktan sonra toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile başka türlü karar verilmedikçe yalnız bu kanun lâyhaları müzakere edilir.

MADDE 29. — Teklifin 29 ncu maddesi aynı şekilde kabul edilmiştir.

5 NCI BÖLÜM

Gündem

MADDE 30. — Temsilciler Meclisinin gündemi Başkanlık Divanı'na aşağıdaki sıraya göre düzenlenir :

- a) Başkanlığın Genel Kurula sunuşları,
- b) Anayasa ve Seçim Kanunu komisyonlarından gelen teklifler,
- c) Karma Komisyon raporları,
- d) Sorular ve genel görüşme,
- e) Öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işler,
- f) Haklarında ivedilik kararı verilen işler,
- g) İki defa görüşülecek işler.

e, f, g fıkralarında yazılı işler komisyonlarından Başkanlığa gelme sırası ile görüşülür. Ancak, gerekirse, Genel Kurul bu sırayı değiştirebilir.

Gündem, bir gün önce Başkanlığa ve bütün bakanlıklara bildirilir.

6 NCI BÖLÜM

Birleşimler

MADDE 31. — Temsilciler Meclisi, başka türlü karar verilmedikçe, haftada en az üç gün toplanır. Anayasa, Seçim ve Bütçe kanunlarının görüşülme günleri 157 sayılı Kanunun 30 ncu maddesi son fıkrası göz önünde tutularak ayrıca tesbit olunur.

Teklif

MADDE 32. — Başkan, saatinde Meclisi açar ve müzakerelerin sonunda kapar.

Tam üye sayısının yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça görüşmeye başlanamaz. Yeter sayı olup olmadığında Başkanlık Divanı tereddüdeder veya üyelere beşi, sözle veya yazılı olarak yeter sayı olmadığını ileri sürerse yoklama yapılır.

Yeter sayı yoksa, Başkan görüşmeye başlanmayacağını bildirir; veya sonradan yeter sayı bulunmak ihtimali varsa birleşimi en geç bir saat sonra bırakır.

Birleşim, o gün yapılamazsa ertesi birleşim için belli günde yine o gündem ile toplanır.

MADDE 33. — Hükümet adına düşüncesini bildirmek üzere Başbakan yahut onun yetki verdiği bir Bakan veya birinci sınıf daire başkanlarından biri her görüşmenin başından sonuna kadar hazır bulunur.

Bundan başka, bir Bakanlığa ait bir tasarı veya teklifin görüşülmesi sırasında o Bakanın veyahut onun namına gelen birinci sınıf daire başkanlarından birinin Mecliste huzuru şarttır.

Bulunmazlarsa görüşme bir defaya mahsus olmak üzere gelecek toplantıya bırakılır.

Bakanlar veya Hükümet adına gönderilen birinci derece daire başkanları komisyon başkanı ve sözcülerinden önce ve sıraya tâbi olmaksızın söz istiyebilirler.

Anayasa ve Seçim kanunlarının görüşmelerine Başbakan veya diğer Bakanlar bulunmasalar bile devam olunur. Anayasa tasarısının görüşülmesinde kendilerine ancak sıraya uyularak söz verilir.

MADDE 34. — Temsilciler Meclisi toplantılarında, üyeler tarafından on dakikadan fazla yazılı konuşma yapılamaz.

Yazılı olmayan konuşmaların süresi, Başkanlığın teklifi üzerine görüşme konusunun önemi ve söz isteyenlerin sayısına göre Genel Kurulca önceden kararlaştırılır.

MADDE 35. — Bir üye Temsilciler Meclisinde kaba ve edep dışı sözler kullanırsa Başkan, hemen o üneyi temiz dille konuşmaya çağırır. Devamı halinde Başkan, üyenin sözünü

İçtüzük Ko.

MADDE 32. — Teklifin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Hükümet adına düşüncesini bildirmek üzere Başbakan yahut onun yetki verdiği bir Bakan veya birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden biri her görüşmenin başından sonuna kadar hazır bulunur.

Bundan başka, bir bakanlıkla ilgili tasarının görüşülmesi sırasında bakanın yahut onun namına birinci derecede sorumlu daire âmirlerinden birinin bulunması şarttır.

Bulunmazlarsa görüşme bir defaya mahsus olmak üzere gelecek toplantıya bırakılır.

Bakanlar veya Hükümet adına gönderilen birinci derecede sorumlu daire âmirleri, komisyon başkanı ve sözcülerinden önce ve sıraya tâbi olmaksızın söz istiyebilirler.

Anayasa ve Seçim Kanununun görüşmelerine Başbakan veya diğer Bakanlar bulunmasalar bile devam olunur. Anayasa tasarısının görüşülmesinde kendilerine ancak sıraya uyularak söz verilir.

MADDE 34. — Temsilciler Meclisi toplantılarında, üyeler tarafından on dakikadan fazla yazılı konuşma yapılamaz.

Yazılı olmayan konuşmaların süresi, Başkanlığın teklifi üzerine görüşme konusunun önemi ve söz isteyenlerin sayısına göre Genel Kurulca önceden kararlaştırılabilir.

MADDE 35. — Teklifin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklif

keser. Bir üye Başkanlık makamına, içinde bu gibi sözler bulunan bir önerge verirse, Başkan, onu düzeltilmek üzere sahibine geriverir.

MADDE 36. — Gizli celse hakkında 157 sayılı Kanunun 16 nci maddesi hükmü uygulanır.

7 NCI BÖLÜM

Kanunların görüşülmesi

MADDE 37. — Kanun tasarılarının ikinci görüşmeleri birinci görüşmeden en az iki gün sonra yapılabilir. İkinci görüşmede, ancak tadil teklifleri üzerinde görüşülür. İkinci görüşmeden sonra tasarı, Millî Birlik Komitesine gönderilir.

MADDE 38. — Tasarı veya tekliflerin maddeleri üzerinde görüşme bittikten sonra tümü hakkında lehte veya aleyhte söz söylemek isteyenlerin sayısı fazla ise, Başkanlıkça ad çekmek suretiyle birer üyeye söz verilir.

MADDE 39. — Bir kanunun görüşülmesi sırasında her üye, konu hakkında Hükümete veya komisyon sözcüsüne sorular yöneltebilir.

Yeterlik önergesi verilmezden önce, yöneltilen sorular, cevaplandırılmadan yeterlik önergeleri oya sunulmaz.

8 NCI BÖLÜM

Soru

MADDE 40. — Temsilciler Meclisi üyeleri, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılması istediği ile Hükümetten, bakanlardan soru sorabilirler. Hükümetten sorulan sorulara Hükümetin temsil edeceği bir bakan cevap verir.

Soru, belirli işler hakkında bilgi istemektir.

MADDE 41. — Cevabı, gerek yazılı ve gerek sözlü olarak istenen bir soru, her halde yazılı olarak verilmelidir.

Soru önergeleri, Başkanlığa sunulur. Başkan, bu önergeleri verir, verilmez, tutanak dergisine geçirir ve bir yazı ile ilgili bakana bildirir.

İçtüzük Ko.

MADDE 36. — Teklifin 36 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

7 NCI BÖLÜM

Kanunların görüşülmesi

MADDE 37. — Teklifin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Teklifin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Teklifin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Devlet gelirlerinin yahut giderlerinin artırılmasını veya eksiltilmesini gerektirecek kanun tasarılarının görüşülmesi sırasında yapılacak tadil tekliflerinde Kurucu Meclis İçtüzüğü hükümlerine uyulur.

8 NCI BÖLÜM

Soru

MADDE 41. — Teklifin 40 nci maddesi 41 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Teklifin 41 nci maddesi 42 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklif

İçtüzük Ko.

MADDE 42. — Soruya yazılı cevap istenmişse gelecek cevap, soru ile birlikte olduğu gibi Tutanak Dergisinin sonuna konur. Yazılı cevap bir ay içinde verilmek gerekir.

Soruya sözlü cevap istenmişse, Başkanlık yazısını aldıktan en geç 15 günü takibeden Pazartesi günü Bakan, ona Meclis kürsüsünde cevap verir. Cevaptan önce Bakan, soruyu kâtiplerden birine okutur.

MADDE 43. — Bakan, bir soruya cevabını, kamu faydası düşüncesiyle, yahut gerekli bilgilerin elde edilmesi için, belli bir zaman geciktirecekse bunu - soru yazılı ise yazılı olarak, sözlü ise kürsüden - bildirir.

Bakan, kamu faydası düşüncesiyle, soruya isterse kapalı oturumda cevap verebilir. Bir soruya gününden önce cevap vermek de Bakanın hakkıdır.

MADDE 44. — Başka türlü karar verilmedikçe sözlü soruların görüşülmesi, Pazartesi günleri yapılır ve bir saati geçemez.

Aynı birleşimde bir üyenin ikiden fazla soru önergesi gündeme alınmaz.

MADDE 45. — Soru sahibi, cevap gününde hazır bulunmazsa soru, yazılı soru halini alır.

Soruya muhatabolan bakan, gününde hazır bulunmazsa cevap, diğer soru gününe bırakılır.

MADDE 46. — Bakanın cevabından sonra yalnız soru sahibinin, düşüncesini bildirmek hakkı vardır. Cevap ve düşünceleri bildirme süreleri beşer dakikadan fazla süremez.

9 NCU BÖLÜM

Genel Görüşme

MADDE 47. — Genel görüşme, Hükümetin veya bir bakanın siyasetle ieraatiyle ilgili belirli konuların, Temsilciler Meclisinde görüşülmesidir.

MADDE 48. — Genel görüşme, en az 10 üyenin birlikte Meclis Başkanlığına vereceği bir önerge ile istenebilir. Başkan, bu önergeleri tutanağa geçirerek derhal Hükümete bildirir. Hükümet veya ilgili Bakan, en geç 15 gün içinde önerge hakkında Meclis kürsüsünden izahat verilir.

MADDE 43. — Soruya yazılı cevap istenmişse gelecek cevap, soru ile birlikte olduğu gibi Tutanak Dergisinin sonuna konur. Yazılı cevap 15 gün içinde verilmek gerekir.

Soruya sözlü cevap istenmişse, Başkanlık yazısını aldıktan en geç 5 günü takibeden Pazartesi günü Bakan, ona Meclis kürsüsünde cevap verir. Cevaptan önce Başkan, soruyu kâtiplerden birine okutur.

MADDE 44. — Teklifin 43 ncu maddesi 44 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 45. — Başka türlü karar verilmedikçe sözlü soruların görüşülmesi, Pazartesi günleri yapılır.

Aynı birleşimde bir üyenin ikiden fazla soru önergesi gündeme alınmaz.

MADDE 46. — Teklifin 45 nci maddesi 46 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 47. — Teklifin 46 nci maddesi 47 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

9 NCU BÖLÜM

Genel Görüşme

MADDE 48. — Genel görüşme, Hükümetin veya bir bakanın siyaset ve ieraatiyle ilgili belirli konuların, Temsilciler Meclisinde görüşülmesidir.

MADDE 49. — Genel görüşme, en az 10 üyenin birlikte Meclis Başkanlığına vereceği bir önerge ile istenebilir. Başkan, bu önergeleri tutanağa geçirerek derhal Hükümete bildirir. Hükümet veya ilgili Bakan, en geç on gün içinde önerge hakkında Meclis kürsüsünden izahat verir.

Teklif

Ancak, Hükümet veya ilgili Bakan iç ve dış güvenlik düşünceleriyle izahatını kapalı oturumda verebilir.

MADDE 49. — Genel Görüşme'ye Başkanlıkça önerenin okutulmasıyla başlanır. Dilerse, önerge sahiplerinden birisi önergeyi açıklar. Bundan sonra Hükümet veya Bakan dinlenir. Önerge sahiplerinin ve diğer üyelerin görüşmeye katılmak haklarıdır.

MADDE 50. — Görüşmelerin yeterliğine karar verildikten sonra gündemin diğer maddelerine geçilir.

10 NCU BÖLÜM

Meclis soruşturması

MADDE 51. — Bütçenin görüşülmesi sırasında veya sonunda yahut doğrudan doğruya 1 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 ve 2 nei fıkralarında gösterildiği üzere Hükümetin genel siyasetinden ve bakanlıkların yerine, getirmek ve yürütmekle ödevli oldukları görevlerinden dolayı bakanlardan birinin veya Bakanlar Kurulunun cezalı yahut akçalı sorumluluğunu gerektiren eylemlerde bulduklarından bahsile soruşturma yapılması istenerek Temsilciler Meclisi Başkanlığına bir önerge verilirse veya Adalet makamlarınca bir işin kovuşturulması sırasında bakanlardan birinin görevinden doğan bir işten dolayı verilen bir kararla Temsilciler Meclisine başvurulursa Başkan, durumu derhal bir taraftan ilgili bakan veya bakanlara bildirir, diğer taraftan da meseleyi Temsilciler Meclisi Genel Kurul gündemine alır.

Meclis Genel Kurulu, bu hususta Meclis soruşturması gerekip gerekmediğini anlamak için, önce, seçimle yeter sayıda üyesi olan bir komisyon kurar. Bu komisyon yapacağı inceleme veya soruşturma sonuçlarını bir raporla Genel Kurula sunar.

MADDE 52. — Bundan sonra ilgili Bakan veya bakanlar veyahut Hükümet adına dinlenilmesi kararlaştırılan bakanlarla önergeyi veren veya verenlerle, raporu yazan komisyon dinlenir. Ve raporun dikkate alınması gerekip gerekmediğini Meclis Genel Kurulu, görüşüp gösterme oyu ile karar verir.

İçtüzük Ko.

Ancak, Hükümet veya ilgili Bakan iç ve dış güvenlik düşünceleriyle izahatını kapalı oturumda verebilir.

MADDE 50. — Teklifin 49 ncu maddesi 50 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Teklifin 50 nci maddesi 51 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

10 NCU BÖLÜM

Meclis soruşturması

MADDE 52. — Bütçenin görüşülmesi sırasında veya sonunda yahut doğrudan doğruya 1 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 ve 2 nei fıkralarında gösterildiği üzere Hükümetin genel siyasetinden ve bakanlıkların yerine getirmek ve yürütmekle ödevli oldukları görevlerinden dolayı bakanlardan birinin veya Bakanlar Kurulunun cezalı yahut akçalı sorumluluğunu gerektiren eylemlerde bulduklarından bahsile soruşturma yapılması istenerek Temsilciler Meclisi Başkanlığına bir önerge verilirse veya yargı makamlarınca bir işin kovuşturulması sırasında bakanlardan birinin görevinden doğan bir işten dolayı verilen bir kararla Temsilciler Meclisine başvurulmasına Başkan, durumu inceleyip bir rapor tanzim etmek üzere işi Adalet Komisyonuna havale eder.

Komisyon, bu hususta Meclis soruşturması açılması gerekip gerekmediği yolunda gerekçeli raporunu bir hafta içinde Başkanlığa verir. Bu rapor derhal Genel Kurul gündemine alınır. İlgili bakanlara bildirilir.

MADDE 53. — Bundan sonra ilgili Bakan veya bakanlar veyahut Hükümet adına dinlenilmesi kararlaştırılan bakanlar, önergeyi veren, raporu yazan komisyon dinlenir ve raporun dikkate alınması gerekip gerekmediğini Meclis Genel Kurulu, görüşüp gösterme oyu ile karar verir.

Teklif

İlgili bakan veya bakanlar o sırada Temsilciler Meclisine üye değil iseler, Temsilciler Meclisi kendilerine bir mehil verip yalnız yazılı savunma alınmamasına karar verir.

MADDE 53. — Temsilciler Meclisi Genel Kurulu, Meclis soruşturulması yapılmasını uygun görürse bu husustaki karar derhal Millî Birlik Komitesine bildirilir.

Bundan sonra 157 sayılı Kanunun 37 ve 38 nei maddeleri hükümlerinin gerektirdiği işlemler yapılır.

MADDE 54. — Sözlü geçen 38 nei maddede yazılı Soruşturma Komisyonu Hükümetin bütün araçlarından faydalanabileceği gibi istediği kâğıtlara ve belgelere de el koyabilir, bakanları sorguya çekebilir. Lüzum gördüğü kimseleri, tanık veya bilirkişi olarak dinliyebilir ve soruşturmanın gerektirdiği diğer bütün işlemleri yapar.

Çağrılan tanıklar ve bilirkişiler gelmek zorundadırlar. Gelmezlerse haklarında C. M. U. Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Bu komisyon raporu, Kurucu Meclisin birleşik toplantısında görüşülerek Yüce Divan kurulmasına mahal olup olmadığına karar verilir.

MADDE 55. — Millî Birlik Komitesinden, Temsilciler Meclisine gönderilen Komite soruşturma açılması kararları da, derhal gündeme alınarak Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna sunulur. Bundan sonraki safhalar için, 157 sayılı Kanunun 37 ve 38 nei maddeleri hükümleri uygulanır.

MADDE 56. — Temsilciler Meclisi, bir iş hakkında doğrudan doğruya bilgi edinmek isterse, kendi üyeleri arasından seçeceği beş kişilik (İnceleme - Araştırma Komisyonu) kurar, yahut mevcut komisyonlardan birisini bu işle görevlendirir.

İnceleme - Araştırma yapılmasını; ya Temsilciler Meclisi üyelerinden her hangi birisi yahut mevcut komisyonlardan birisi teklif edebilir.

11 NCI BÖLÜM

İzinler

MADDE 57. — Müracaat üzerine Temsilciler Meclisi Başkanı, üyelere beş güne kadar izin

İçtüzük Ko.

İlgili bakan veya bakanlar o sırada Temsilciler Meclisine üye değil iseler, Temsilciler Meclisi kendilerine bir mehil verip yalnız yazılı savunma alınmamasına karar verir.

MADDE 54. — Temsilciler Meclisi Genel Kurulu, Meclis soruşturması yapılmasını uygun görürse bu husustaki karar derhal Millî Birlik Komitesine bildirilir.

Bundan sonra 157 sayılı Kanunun 37 ve 38 nei maddeleri hükümlerinin gerektirdiği işlemler yapılır.

MADDE 55. — Teklifin 54 neü maddesi 55 nei madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 56. — Teklifin 55 nei maddesi 56 nei madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 57. — Teklifin 56 nei maddesi 57 nei madde olarak aynen kabul edilmiştir.

11 NCI BÖLÜM

İzinler

MADDE 58. — Müracaat üzerine Temsilciler Meclisi Başkanı, üyelere beş güne kadar izin ve

Teklif

verebilir. Daha uzun izinler, Meclis kararına bağlıdır.

Beş günden aşırı izin istemleri, önce Başkanlık Divanıncı incelenir. Başkan, izin istemlerini Meclise sunarken her biri için Divanın düşünce-sini de bildirir.

İzinler hakkında Meclis görüşmesiz, gösterme oyu ile karar verir.

MADDE 58. — Birbiri ardınca üç Birleşimde yapılan yoklamalarda veya açık oylamada veya hut komisyonlarda usulüne göre yapılan yoklamalarda bir üyenin Meclise veya komisyona aralıksız üç Birleşim devam etmediği anlaşılır da, o üye uyarılır.

Üyenin hazır bulunmamasını haklı gösterecek sebeplerin inceleme ve ölçülmesi, Başkanlık Divanının hakkıdır.

Bu yüzden yapılacak itirazlar, Başkanlık Divanına sunulur.

MADDE 59. — İzinsizlerin veya özürsüz izini geçirmiş olan üyelerin o günlere ait ödenekleri kesilir.

MADDE 60. — İki aydan çok izin alana bundan sonraki ödeneğinin verilebilmesi, Genel Kurul kararına bağlıdır.

12 NCI BÖLÜM

Son hükümler

MADDE 61. — Bu tüzükte sarahat olmayan yerlerde eski Büyük Millet Meclisinin 1957 yılından önce yürürlükte olan İçtüzüğünün, 13 . 12 . 1960 tarihli ve 157 sayılı Kanuna, Kurucu Meclis İçtüzüğüne ve bu İçtüzüğe aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

MADDE 62. — Eski Büyük Millet Meclisinin İçtüzüğünde adı geçen parti sözcülerine ve parti gruplarına ait maddelerle seçim çevreleriyle ilgili hükümler uygulanmaz.

MADDE 63. — Bu İçtüzük, kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İçtüzük Ko.

verebilir. Daha uzun izinler, Meclis kararına bağlıdır.

Beş günden aşırı izin istemleri, önce Başkanlık Divanıncı incelenir. Başkan, izin istemlerini Meclise sunarken her biri için Divanın düşünce-sini de bildirir.

İzinler hakkında Meclis görüşmesiz, işari oyu ile karar verir.

MADDE 59. — Birbiri ardınca üç Birleşimde yapılan yoklamalarda veya açık oylamada veya hut komisyonlarda usulüne göre yapılan yoklamalarda bir üyenin Meclise veya komisyona aralıksız üç Birleşim devam etmediği anlaşılırsa, o üye uyarılır.

Üyenin hazır bulunmamasını haklı gösterecek sebeplerin inceleme ve takdiri Başkanlık Divanının hakkıdır.

Bu yüzden yapılacak itirazlar, Başkanlık Divanına sunulur.

MADDE 60. — Teklifin 59 ncu maddesi 60 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 61. — Teklifin 60 nci maddesi 61 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

12 NCI BÖLÜM

Son hükümler

MADDE 62. — Teklifin 63 ncu maddesi 62 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklif

İçtüzük Ko.

MADDE 64. — Bu İçtüzük hükümlerini Temsileiler Meclisi yürütür.

MADDE 63. — Teklifin 64 nü maddesi 63 nü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

HAZIRLAYANLAR

Temyiz Mahkemesi Başkanlarından :

Lütfi Akadlı Ekrem Tüzemen
L. Akadlı E. Tüzemen
Nedim Ergüven
Nedim Ergüven

Devlet Şûrası Başkanlarından :

Rıza Göksu Vecihi Tönük
R Göksu

Üniversiteden :

Prof. Bahri Saveri
Bahri Saveri

C. H. P. den :

Atalay Akan Şahap Kitapçı
A. Akan Ş. Kitapçı

C. K. M. P. den :

Halil Özmen Mehmet Altınsoy
H. Özmen M. Altınsoy